

SPRAWOZDANIE

DYREKCYI

c. k. wyższego Gimnazyum

W KOŁOMYI

ZA ROK SZKOLNY

1887.

Kołomyja 1887.

NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO.

Z drukarni M. Bilousa w Kołomyi.

Rt. 124
Spr. 63

De quaestoribus Romanis.

Historia quaesturae Romanae variaque negotia quaestorum ab antiquissimis temporibus usque ad finem reipublicae Romanorum materiam nobis praebuerunt, ut hanc dissertationem scriberemus; quapropter cum omnes mutationes, quae in quaestura labentibus annis facta sint, ex operibus veterum praecipue Livii et Ciceronis demonstrare, tum negotia quaestorum conferre conabimur. Quod, si expectationi responderit, operis pretium erit.

Quaestores, ut ex tota dissertatione elucebit, a conquirendis maleficiis appellati sunt. Sententiam hanc comprobat Ter. Varro (ling. lat. 5. 81.), qui tamen quaestores sui temporis intuens incaute pristina eorum negotia posterioribus immiscuit et nomen quaestorum conquirendis maleficiis quaerendaque pecunia explicavit. Quaestores antiquissimis temporibus Romae regibus regnantibus fuisse testantur Tacitus (ann. 11, 22), Zonaras (Cass. Dio 7. 13). Junius Graecchanus (Ulp. Dig. 1, 13) admonens „Romulum et Numam binos quaestores habuisse, quos ipsi non sua voce, sed populi suffragio crearent“ minus mihi recte rem intellexisse videtur, reges enim et primi consules ipsi sibi quaestores assumebant, accuratissimeque mea sententia Carolus Nipperdey ad supra laudatum locum Taciti adnotavit Graecchanum falso legem curiatam de imperio, qua quaestorum, magistratum regum, postea consulum mentio facta esset, interpretatum esse. Initio reges, postea consules sibi quaestores assumebant, ut patricidii reos accusarent seque in iure dicendo sublevent; mentio autem quaestorum in laudata lege, ut sentio, propterea fiebat, quod populus se non solum regi, sed etiam magistratibus iussu regis agentibus obtemperatum esse rite profitebatur. — Neque mihi Livius (4, 4, 3) hanc originem quaestorum denegare videtur dicens: „tribuni plebi, aediles, quaestores nulli erant, institutum

est, ut fierent;“ nam haec verba adeo in universum dicta sunt, ut ex iis nihil statui possit. Restat mentio a Plutarcho (Popl. 12. 3) facta quaestores primo reipublicae anno institutos et a populo creatos esse; quae mentio, quam vilis sit, ex iis, quae supra dicta sunt, apparet. A quo rege quaestores inducti sint, parum constat; id certum mihi esse videtur iam primis regibus regnantibus quaestores fuisse. Initio igitur reges binos sibi assumebant quaestores, qui a suo munere quaestores parricidii appellabantur; dico binos, hic enim numerus accipiendus est, si auctoritati veterum fidem damus, si principium collegii in quaestorum quoque numero observatum esse volumus, si analogiam duumvirum perduellionis respicimus; talis denique numerus primis reipublicae temporibus apparet. Regibus exactis permansit consulibus potestas deligendi quaestores, quibus praeter priora negotia etiam cura aerarii mandata est appellabanturque quaestores parricidii et aerarii. Haud ita multo post sexagesimo tertio anno post Tarquinius exactos primum Valerius Potitus et Aemilius Mamercus patricii quaestores a populo comitiis tributis (Cic. ad fam. 7, 30), quibus consul aut tribunus militum consulari potestate praecerat, creati sunt magistratusque populi Romani quaestura facta. Tacitus (ann. 11, 22.) primorum creatorum quaestorum admonens addidit „ut rem militarem comitarentur“ quae sententia futilis mihi esse videtur, cum opera Livii lego, qui eos urbanos (4, 43, 4.) appellat et semper in urbe esse iubet. Sententia Taciti potius ad annum quadringentesimum vicesimum primum (421.) ante Chr. n. referenda est, quo numerus quaestorum duplicatus est, ut essent quattuor. Duo additi sunt quaestores, ut consulibus ad ministeria belli praesto essent (Liv. 4, 43, 4.). Ab eo tempore duo quaestores urbani appellati (Mommsen St. R. 2.522 A. 4) in urbe aerarii curandi causa manebant, duo cum consulibus singuli cum singulis sorte dati (Liv. 30, 33, 2) in castra proficiscebantur militaresque appellabantur. Laudato anno magna tempestas inter patricos et plebem orta est, cum patricii numerum quaestorum ampliare vellent, tribuni autem plebis legem promulgarent, ut plebeis quaesturam petere liceret profitentes, si abnueretur, se non passuros, ut numerus quaestorum augetur. A patriciis initio renitentibus denique concessum est (Liv. 4, 43, 4.) ut plebei quoque quaesturam capere possent, ampliatusque numerus quaesturam nihil resistentibus tribuisset; attamen demum anno 409 ante Chr. n. primi quaestores ex plebe creati sunt, Qu. Silius, P. Ae-

lius, C Appius, ad quos unus ex patriciis C. Fabius Ambustus accessit (Liv. 4, 54, 3.). Ex novis quattuor quaestoribus duo quaestores urbis vel urbani semper in urbe munere fungebantur ad eosque non solum cura aerarii sed etiam parricidium pertinebat, duo cum consulibus ad exercitum proficisciebantur. Inde factum est, ut quaestores ante initum magistratum negotia sortirentur. Anno 289 ante Chr. n. triumviri nocturni in triumviros capitales mutati sunt (Liv. ep. 11. Var. l. I. 5, 81.) iisque parricidium traditum; quaestoribus urbanis cura tantum aerarii permansit. Anno 267 aut, quod incertum est, 241 ante Chr. n. numerus quaestorum auctus est, ut essent octo (Liv. ep. 15. Tac. ann. 11, 22.) Quae negotia novis quattuor quaestoribus tributa sint, haud ita dilucide patet. Fortasse iam tum stipendiaria Italia facta tres eorum provincialia negotia Ostiae (Cic. Sest. 17.), Calibus (Tac. ann. 4, 27.), Arimini (Plut. Sert. 4.), quo 268 anno ante Chr. latina colonia ducta est, accipiebant. Quaestura Ostiensis gravissima molestissimaque fuit, ut cui summa cura importati frumenti mandata sit. Quarto quaestori nulla provincia assignabatur, sed ad dispositionem senatus in urbe manebat, ut, si quo opus esset, mitti posset. Idem dabatur ducibus, qui prorogato imperio exercitui praecerant, aut ex senatus consulto imperium exercitus accipiebant. Hoc modo Publius Cor. Scipio, cui postea Africano cognomen datum, cum anno 210. ante Chr. n. in Hispania exercitui praecesset, quaestorem C. Flaminium in castris suis habuit eique curam tuendorum captivorum attribuit (Liv. 26, 49, 11.). Idem quaestor Nova Carthagine capta omnem pecuniam ab urbanis ademit (Liv. 26, 47, 8.).

Sententia Lud. Lange (Röm. Alterth. I, p. 744.) numerum quaestorum anno 227 et 197 ante Chr. n. simul cum numero praetorum binis novis amplificatum esse omni testimonio veterum caret.

Usque ad annum. 180. ante Chr. n. quaestores sine discrimine aetatis creari poterant. Saepe antea viri consulares quaesturam petebant e. gr. anno 450 ante Chr. n. Titus Quinctius Capitolinus ter antea consul quaesturam gessit (Liv. 3, 24, 7.). Supra citato anno rogatio a L. Vilio lata est, quot annos nati quemque magistratum peterent caperentque (Liv. 40, 44, 1.). Haec rogatio comprobata lex Vilia annalis appellabatur. Praeter hanc altera quoque lex annalis Pinaria tempore ignoto lata est, sed utraque perit. Ex indiciis tantum veterum concludere possumus, quae summa earum legum fuerit. Si consideraverimus iuvenem septemdecim

annos natum togam virilem induere, toga accepta per decennium stipendia facere, stipendiis exactis magistratus petere potuisse, satis compertum habebimus Romanos vicesimo septimo anno vitae quaesturam, quae primus gradus honorum habebatur (Cic. in Verr. Act. 1. 4. 11), petere potuisse. Hoc anno vitae Tiberius (Plut. Ti. Gracch. 5) et Caius (C. Gracch. 1. 2 Gell. N. A. 15. 12.) Gracchi quaesturam gesserunt. Nostra coniectura praesertim, quod ad quaestores militares spectat, satis probata nobis esse videtur, cum viri, qui stipendia confecerant rerumque militarium peritissimi erant, in castris munere quaestorum fungerentur. Aliam quoque coniecturam apud doctissimos viros invenimus, nempe posterioribus temporibus tricesimum annum vitae ad capessendam quaesturam statutum esse; quae coniectura a Cicero comprobatur. A lege Vilia usque ad tempora Sullae quaestura non mutata permansit. Sulla anno 81 ante Chr. n. lege de viginti quaestoribus creandis numerum quaestorum ampliavit statuitque, ut magistratu abeuntes in senatum, cui iudicia mandaverat, legerentur. Quaestores in senatum lecti ius sententiam in senatu dicendi non habebant, ut qui nondum curulem magistratum ante suam lectionem gesserant (Gell. N. A. 3, 18. Vall. Max. 2, 2, 1.) I. Caesar anno 45 ante Chr. n. quadraginta quaestores creari iussit (Cass. Dio 43. 47.) quod mox evanuit manseruntque viginti quaestores Sullae, quorum duo urbani aerarium publicum curabant, ceteri iam duces sequebantur, iam in provincias, postquam imperium Romanum extra Italiae fines propagatum est, proficiscebantur, quo praefectis provinciarum in administranda provincia auxilio essent. Si numerus quaestorum non sufficeret, viris quaestoriis quaestura mandabatur; quaestorii viri autem sunt, qui aut iam antea quaesturam gesserant, aut suffecti sunt, quaestore in magistratu mortuo. Cum vir quaestorius magistratum iniret, pro quaestore appellabatur. Quaestores provinciales usque ad adventum novi quaestoris magistratum gesserunt, saepe etiam prerogato magistratu in provinciis in sequentem annum manebant. De quaestoribus pro praetore et pro consule in parte, quae de quaestoribus provincialibus agitur, breviter dicemus. De historia quaesturae temporibus reipublicae haecenus.

Imperator Augustus quaestores urbanos vel acrios anno 28 ante Chr. n. sustulit curamque aerarii initio viris praetoriis postea anno 23 praetoribus, qui magistratuungebantur, mandavit (Cass. Dio 53, 2, 32. Suet. Aug. 36.). A Claudio restituti anno 44

p. Chr. n. tempusque magistratus in triennium extentum est (Tac. ann. 13, 28, 29).

Denique anno 57 p. Chr. n. sublatis nunquam iam apparent. Quaestores provinciales initio ab Augusto sublatis, rursus anno 9 ante Chr. n. restituti sunt atque postea in provinciis senatus usque ad imperatoris Claudii tempora existunt et quoddam genus iurisdictionis habent (Cass. Dio 53, 14).

Quo die initio quaestores magistratum inierint, incertum est; probabilis tamen coniectura est eos initio anni quotannis sub regibus magistratum inisse. Idem mos usque ad annum 154 ante Chr. n. permansit, quo anno in Calendas Januarias initium anni translatum est. Ab hoc anno quaestores Nonis Decembribus magistratum inibant et primis quinque diebus magistratibus in leges in templo Saturni iurantibus aderant et in commentarios eorum iusiurandum perscribebant (Cic. in Verr. act I. 10. 30). His rebus perfectis ab abeuntibus magistratu quaestoribus reposebant rationem, quam novis consulibus proferrent. Exposita breviter historia quaesturae, restat, ut de negotiis quaestorum pauca dicamus.

Antiquissimis temporibus quaestores tantum parricidium persequuntur, proptereaque quaestores parricidii appellantur. Quod ad negotia eorum spectat, res omni testimonio veterum caret; propterea, quae de negotiis quaestorum illius temporis dici possunt, incerta sunt. Si ex eorum nomine conicere fas est, quaestores omnia, quae nomen parricidii gerebant, conquirebant, parricidiique scelere adstrictos in ius vocabant. Parricidium initio fortasse eadem parentum et consanguineorum postea omnem eadem significabat. Temporibus regum huic voci sensus omnis sceleris praeter perduellionem et prodicionem, quas duumviri perduellionis ad hoc dicti iudicabant, subductus est. Si quis religionem laesisset, si matronam Romanam offendisset, parricidii reus erat (Osenbrüggen. Das altröm. Parricidium. Kieler Philol. Studien 1841 p. 213.). Quaestores in eiusmodi rebus accusatores publicos fuisse persuasum habeo; eorum autem erat sceleratos conquirere, in ius vocare, certa argumenta sceleris iudici dare; quae res, quia viros rei gnaros peritosque postulabat, quaestores ex senioribus adsumebantur itaque permansisse sentio, quam diu quaestores munere accusatorum publicorum fungebantur, ut genus sceleris describere argumentaque graviora minus gravibus praefere scirent. Verba, quae de quaestoribus apud Zonaram (7. 13.)

legimus — *Τὸς θανασίμους χρίσεις ἐδίχαζον* — eos ius dixisse — omni fundamento mihi carere videntur, apud neminem enim veterum quandam mentionem invenimus quaestores imperium habuisse, quod habuissent, si ius dicere potuissent. Eorum erat videre, ut ex damnatis supplicium sumeretur.

Cum in instituta materia ad tempora liberae reipublicae venimus, res multo levior nobis est facta; apud veteres enim rerum scriptores indicia maximi momenti invenimus, quibus nixi certiore rem referre possumus.

Statim a primo anno reipublicae quaestores annui facti sunt aequae ac consules, a quibus assumebantur: potuit tamen iniens magistratum consul eundem, qui priore anno quaestor fuit, sibi deligere. Delectus quaestor aliquatenus adiutor consulis in iure dicundo erat praesertim cum aut consul abesset aut cum reus ad populum provocationis ius haberet. Ipsi quaestores non iudicant, sed maleficos in ius vocant iam non consulum tantum sed etiam populi. Quaestores accusatores coram comitiis centuriatis iam anno 485 ante Chr. n. apparent. Citato anno Caeso Fabius et Luc. Valerius quaestores Spurio Cassio et Proculo Verginio qui anno ante consules fuerunt perduellionis (Liv. 2, 41, 11.) diem dixerunt, quod de occupando regno molirentur. Eandem fere mentionem apud Ciceronem (de rep. 2, 49. Phil. 2, 114.) invenimus. Itemque anno 459 ante Chr. n. A. Cornelius et Qu. Servilius quaestores Volscio Fictori, quod falsus haud dubie testis in Quinctium Caesonem, nobilissimo loco natum invenem extitisset, diem dixerunt (Liv. 3, 24, 3.).

Cum quaestores, absentibus consulibus, de reo comitia centuriata habere vellent, tribuni plebis impediabant (Liv. 3, 24, 7.). Inde apparet temporibus reipublicae partes demandati muneris quaestorum, quod ad parricidium spectat, aetas esse. Probabile mihi esse videtur, quaestores posteriore tempore etiam ius multae dictionis in rebus minoris momenti, quod magistratibus minoribus iam anno 454 ante Chr. n. lege Aternia Tarpeia concessum est, habuisse, cum magistratus populi Romani facti essent.

Id unum huic coniecturae repugnare videtur, quod nusquam veteres rerum scriptores de quaestoria potestate mentionem faciunt.

Officia quaestorum parricidii deminuta sunt. minorisque momenti esse coeperunt, cum alii quoque magistratus minores ius publice accusandi accepissent. Denique anno 289 ante Chr. n.

parricidium tribus viris capitalibus, qui antea nocturni appellabantur, mandatum est.

Primo statim reipublicae anno quaestoribus a Valerio Poplicola cura aerarii publici mandata est, unde quaestores parricidii et aerarii appellari coepta sunt.

Aerarium publicum in templo Saturni, quod sub radicibus Capitolii positum in forum spectat, locatum erat. Eodem omnis pecunia publica, tabulae publicae, signa legionum, posterioribus temporibus senatus consulta deposita erant. Aliudque eodem aerarium, quod sanctius appellabatur, inveniebatur. In hoc aerario vicesima eorum, qui manu mitterentur, ad ultimos casus servabatur, unde etiam ea pecunia aurum vicesimarium dicitur (Liv. 7, 16, 7; 27, 10, 11.) Pecunia haec tantum ex senatus consulto depromi poterat (Liv. 27, 10, 11.) Claves utriusque aerarii penes quaestores fuerunt (Liv. 38, 55, 13.); aerarium sanctius tamen ex senatus consulto consules aperiebant.

Ipsi quaestores nihil ex aerario depromere poterant, quod ius penes senatum et magistratus cum imperio fuit. Initio iussu consulum omnia, quaecumque ad aerarium pertinebant, curabant, a quibus pendebant, quibus omnes rationes referebant. Cum quaestores sexagesimo tertio anno post Tarquinius exactos creari a populo coepta essent, ex senatu et maioribus magistratibus pendebant eorumque iussu omnia exsequiebantur. Quaestores libros accepti et expensi conficiebant, qua in re eos scribae quaestorii adiuvabant (Cic. Verr. 3, 79, 183, de dom. 28, 74.) Quaestores nomina eorum, qui tributum, qui stipendium pendere debebant, in album efferebant eorumque erat eam pecuniam exigere et ab iis, qui persolvere recusabant, petere (Liv. 33, 42, 2 sqn). Quaestores aerarii vectigalia devictis imperata accipiebant et de qualitate et quantitate redditae pecuniae edicebant. Cum anno 199 ante Chr. n. Carthaginenses argentum in stipendium impositum Romam advexissent, quaestores experientes quartam partem pecuniae decoxerunt et argentum non esse prohum renuntiaverunt (Liv. 32, 2, 2). Quaestoribus omnis pecunia, quae ex salaria annonae, locato agro publico, portoriis redibat, reddebatur. Quaestores partes agri publici ex senatus consulto vendebant (Liv. 28, 46, 5), qui ager venditus quaestorius appellabatur. Pecunia damnati quaestoribus urbanis praedes dabant (Liv. 38, 58, 1). Si praedes dati non essent, quaestores iussu praetoris bona damnati vendebant atque in publicum redigebant (Liv. 4, 15, 8; 38, 60,

8; Tab. Bant. „sei condemnatus erit, praedes ad quaestorem urbanum det, aut bona eius poplice possideantur, facito.“) Apud eos in templo deponerentur tabulae censoriae, senatus consulta, tabulae legum (Liv. 29, 37, 12. sqq.: 39, 4, 8.). Quaestores omnem pecuniam pupillorum et viduarum in aerario depositam curabant et, si quid emptum paratumque iis foret, perscribebant (Liv. 24, 18, 14.). Sub eorum tutela erant signa legionum in templo Saturni deposita, quae ipsi proficiscenti in bellum exercitui deferrebant (Liv. 3, 69. 8. 4, 2, 2; 7, 23, 3.). Altera ex parte quaestores omnem pecuniam ex aerario publico magistratibus cum imperio, consulibus, praetoribus, ducibus ipsorum iussu, aliis magistratibus ex senatus consulto attribuebant. Primi magistratus pecuniam acceptam illis referebant, aliorum senatus consulta, ex quibus pecunia iis persoluta est, in aerario deponerentur. Haec fuerunt documenta quaestoribus rationes facientibus (Liv. 39, 19, 4; 44, 16, 9.). Quaestores locum et lautia sumptu publico legis sociorum curabant (Liv. 28, 39, 19, 30, 17, 14. 33, 24. 44, 16. 45, 20). Cum Masgaba, Massinissae, Numidarum regis filius, anno 168 ante Chr. n. Romam proficisceretur et Puteolis navem egressus esset, praesto ei fuit, obviam missus cum pecunia, L. Manlius quaestor, qui Romam eum publico sumptu perduceret (Liv. 45, 13, 12.). Idem quaestor ex senatus consulto munera regi ex centum pondo argenti emere ipsumque Masgabam Puteolos prosequi, omnemque sumptum, quoad in Italia esset, praebere et duas naves Masgabae conducere iussus est (Liv. 45, 14, 9.). Simili modo L. Cornelius Scipio quaestor anno 167 ante Chr. n. Prusiae regi, qui Romam venerat, datus est qui eum circumduceret hospitioque acciperet (Liv. 45, 44, 7.).

Nonnunquam quaestores stipendium, collatum in publicum, si copia pecuniae ex praeda redactae sufficeret, populo solvebant (Liv. 39, 7, 5.).

Ampliato numero quaestorum bini urbani appellati sortitis provinciis in urbe manebant, aerariumque curabant: ceteri cum ducibus in castra aut cum provinciarum praefectis in provincias proficiscebantur, unde quaestorum provincialium et militarium iis nomen erat. Quaestores militares ducibus sorte dabantur; saepe tamen extra sortem dux quaestorem ex senatus consulto accipere potuit. In pugna apud Zaman Publius Cornelius Scipio Laelium quaestorem extra sortem ex senatus consulto habuit. Quaestoribus militaribus omnis pecunia ducibus ad bellum ge-

rendum assignata ex aerario publico a quaestoribus urbanis attribuebatur, ex qua finito bello rationem referre debebant. Cicero (Verr. act. 1, 4, 11.) commemorat Cn. Carbonem a Verre quaestore pecunia publica spoliatum et proditum esse. Pecunia haec captivis pecuniis, manubiis i. e. pecunia, quae ex venditis captivis redibat, denique pecuniis, quae ex vendita praeda veniebant, agebatur. Omnem hanc pecuniam quaestores militares administrabant (Liv. 39, 29, 7.). Apud eos omnis praeda, omnes captivi, omnis pecunia capta deponebatur; quaestorum autem erat praedam captivosque vendere (Liv. 27, 19, 2 et 8, 34, 21, 6.). Quaestoribus cura tuendorum obsidum in castris attribuebatur (Liv. 26, 49, 10.). Quaestores vestimenta aliaque utensilia exercitui locabant. Locus in castris, quo munere fungebantur, erat forum quaestorium, quod est prope praetorium in via quintana, ubi rerum utensilium forum est (Liv. 41, 2, 11.).

In praelio parti exercitus aut classis praesunt. Si pax hostibus daretur, spondebant dux, quaestor, legati, tribuni militum (Liv. 9, 5, 4, 9, 9, 8). Absente aut occiso duce quaestor ei successor est imperiumque usque ad adventum novi ducis exercebat (Liv. 25, 17, 7, 25, 19, 4.) Cum dux Romam redisset, quaestores militares rationem acceptae et captae pecuniae faciebant, quam cum reliqua pecunia apud quaestores urbanos in aerario deponabant (Liv. 10, 46, 6 et 14, 40, 41, 8.). Necessitudinem ducis cum quaestore quaestorisque cum duce summam fuisse sentio; nam cum L. Scipio Asiaticus anno 187 ante Chr. n. ab Antiocho interceptae pecuniae accusatus esset, simul cum eo etiam C. Furius Aculeo quaestor eius in ius vocatus damnatusque est (Liv. 38, 55.). Quaestores, qui praefectos provinciarum in provincias sequebantur, necessariam pecuniam Romae ex aerario publico accipiebant (Cic. Verr. 1, 13, 34, 3, 76, 177.) eam in provincia tractabant omnesque sumptus in exercitum exsolvebant. Pecunia haec vectigalibus omnis generis, quae ex provincia redibant, agebatur. Quaestorum erat vectigalia accuratissime exigere, qua potentia saepe inmodice abutebantur (Cic. Verr. 1, 38, 95.). Exeunte anno quaestor pro se suoque praefecto rationem acceptae et expensae pecuniae, quae ratio quaestoria appellabatur, conficiebat (Cic. Verr. 1, 13, 36, 38, 98. in Pis. 37. ed Att. 6, 7. Plut. Tib. Gracch. 6.). Ratio quaestoria cum reliqua pecunia ad aerarium referebatur (Cic. Verr. 1, 38, 98.). Lege Julia repetundarum anno 59 ante Chr. n. lata, duae copiae rationis quaestoriae duobus municipiis

depositae esse debebant (Cic. ad fam. 2, 17, 5, 20. ad Att. 6. 7.). Quaeque provincia quotannis unum praefectum unumque ei sorte datum quaestorem habuit excepta Sicilia, ubi duo quaestores Syracusis et Lilybaei munere fungebantur; Sicilia enim ex duabus variis temporibus subactis partibus — altera pars veterior anno 241, altera 210 ante Chr. n. subacta est — constabat. Cicero fuit quaestor Lilybaetanus. Praeter curam pecuniae et vectigalium saepe quaestor pro praefecto iudicia habebat, quae iurisdictio mandata vocabatur (Cic. div. 17, 56. Verr. 2, 18, 44 sq.). Absente aut mortuo praefecto quaestor provinciam obtinebat imperiumque penes se habebat. (Sall. Ing. 103.). Cicero Cilicia provincia discedens Caelium quaestorem in suum locum reliquit (Cic. ad fam. 2. 15. ad Att. 6, 5.). Quaestore in provincia mortuo, praefectus pro quaestore sibi assumebat (Cic. Verr. 1, 36, 90.).

Quaeritur, quam ob rem negotia quaestorum provincia appelletur. Ex tota dissertatione videmus negotia quaestorum accuratissime in partibus demandati muneris consulum, quae provincia vocantur, esse, ea de causa igitur etiam munus quaestorum, qui cum consulibus coniuncti sunt, provincia appellatur.

Fieri non potest, quin quaestores pro praefecto silentio praeteream. Ultimis reipublicae temporibus cum numerus consularium virorum ad administrandas provincias non sufficeret, saepe accidebat, ut quaestores pro praefecto aut pro consule provinciae praeficerentur. Quaestor pro praefecto aut pro consule in provinciam profecturus, Romae ex senatus consulto imperium accipiebat (Sall. Cat. 19.). Cicero (ad fam. 2, 15.) memoriae prodidit pro quaestore pro praefecto provinciae praefuisse. Quae occasio tamen concludere nos non patitur auctoritatem quaestorum magnam fuisse: simili enim modo privatis hominibus imperium mandatum esse potuit.

Ab initio usque ad finem quaestura magistratus minor est. Quaestores neque potestatem quaestoriam neque ius vocationis et prehensionis habent (Gell. N. A. 13, 12 sq.) Creabantur comitiis tributis, ut iam supra docuimus, post aediles curules et tribunos plebis. Inter aediles curules, tribunos plebis una ex parte et quaestores altera ex parte interest illos potestatem, hos auspicia minora habuisse (Gell. N. A. 13, 15.).

== *W. Niemiec.*

CZEŚĆ URZĘDOWA.

—+—

I.

Grono nauczycielskie w roku szkolnym 1887.

1. **Wolff Emanuel**, dyrektor, członek rady szkoln. okręg., uczył hist. w VII. godz. 3.
2. **Martini Mikołaj**, prof., ks. kat., uczył religii obrz. rz. kat. tyg. godz. 16.
3. **Łepki Mikołaj**, prof., ks. kat., uczył religii obrz. gr. kat. godzin 16.
4. **Perfecki Romuald**, prof., gosp. kl. V., uczył jęz. gr. w III. a. łac. w V., pol. w V i VII — godzin 17.
5. **Turczyński Emeryk**, prof., uczył nat. w I. a. II. a. III. a. b. V. VI. mat. I. a. II. a. godz. 18.
6. **Rudnicki Stanisław**, prof., zaw. gab. fiz., uczył mat. w IV. a. b. w VI. i VII. fiz. w IV. i VII. — godz. 18.
7. **Polański Kornel**, prof., uczył hist. w I. b. II. b. III. a. b. VIII. jęz. rus. w II. — godz. 19.
8. **Brandt Jan**, prof., gosp. kl. VII. uczył jęz. łac. w VII. i VIII. jęz. gr. w VII. pols. w II. b. — godz. 17.
9. **Gruszkiewicz Teofil**, prof., zaw. bibl. naucz., uczył jęz. łac. w II. a. pols. w II. a., rusk. w V. i VI. — godz. 17.
10. **Kubisztal Stanisław**, prof., dr. fil., uczył hist. w I. a. II. a. IV. a. VI., prop. w VII. i VIII. — godz. 19.
11. **Kryciński Waleryan**, prof., uczył rys. tyg. godzin 24.
12. **Kusionowicz Michał**, prof., uczył jęz. łac. w IV. a. i VI. — gr. w VIII. — godz. 17.
13. **Wasilkowski Józef**, prof., zaw. bibl. uczn. uczył jęz. gr. w V. i VI. pols. w VI. i VIII. — godz. 16.
14. **Szajdzicki Euzebiusz**, prof., gosp. kl. IV. a., uczył jęz. niem. w IV. a. VI. i VIII., jęz. greckiego w IV. a. — godzin 16.

15. **Rużycki Jan**, naucz., gosp. kl. IV. b., uczył języka łać., pols. i gr. w IV. b., rusk. w VII. i VIII. — godz. 17.
16. **Grabowicz Cyryl**, egz. zast., uczył rys. w I. a. b. mat. w V. i VIII., fiz. w IV. b. VIII. — godzin 20.
17. **Lewicki Stanisław**, egz. zast. naucz., gosp. kl. II. b., uczył mat. w I. b. II. b. III. a. b., nat. w I. b. II. b. i rus. w III. — godzin 18.
18. **Szafran Tomasz**, gosp. klasy III. a., uczył języka łać. i pols. w III. a. łać. w II. b. — godzin 17.
19. **Erben Teofil**, uczył języka niemieckiego w III. a. b. IV. b. V. i VII. — godzin 20.
20. **Mardyrosiewicz Bohdan**, gosp. kl. I. a., uczył jęz. niem. w I. a. II. b. hist. IV. b. V. — godzin 18.
21. **Jarosiewicz Roman**, Dr. fil., uczył jęz. niem. w I. b. II. a., pols. w I. b., rus. w I. IV. — godzin 19.
22. **Niemiec Wojciech**, gosp. kl. I. b., uczył jęz. łać. w I. a. b., polsk. w I. a. godz. 19.
23. **Rychlik Aleksander**, gosp. klasy III. b., uczył łać., gr. pols. w III b., pols. w IV. a. — godz. 17.

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych.

1. **Polanski Kornel**, j. w., uczył hist. kraj. w III. godz. 1.
2. **Kubisztal Stanisław**, Dr. fil. j. w., hist. kraj. w kl. IV. i VI. g. 2.
3. **Rużycki Jan**, j. w., kaligr. tyg. godz. 2.
4. **Mardyrosiewicz Bohdan**, j. w., hist. kraj. w VII. — 1.
5. **Silberbusch Dawid**, ucz. rel. moż. jako przedmiot obowiązk. izrael. w 4. oddziałach tygodn. godz. 8.
6. **Wrónski Adam**, śpiewu w 3. oddz. godz. 4.

Zmiany zaszły w ciągu r. szk. 1887.

Profesor Winowski otrzymał urlop na cały rok, a w jego miejsce zamianowany zastęp. Bohdan Mardyrosiewicz. Zast. Ci-liński Leon w II. półroczu przeniesiony do II-go gimn. we Lwo-wie, w jego miejsce zamianowany Rychlik j. w.

KRONIKA ZAKŁADU.

Rok szkolny rozpoczął się dnia 2. września uroczystém nabożeństwem i wezwaniem Ducha św.

Wpisy uczniów do zakładu odbywały się w ostatnich 3 dniach sierpnia. Egzamina wstępne trwały do 3. września. Do I. klasy przyjęto 94. uczniów.

Dnia 4. października obchodził zakład imieniny Najjaśniejszego Pana uroczystém nabożeństwem w kościele i cerkwi, a 19. listopada imieniny Najjaśn. Pani.

Pierwsze półroczcie ukończono 30. stycznia, drugie rozpoczęto 3. lutego.

Pisemna część egzaminu dojrzałości odbyła się w dniach od 13 - 20. czerwca. Egzamin ustny odbywał się od 4. lipca do 15. lipca, a przewodniczył mu Radea szk. Antoni Sołtykiewicz c. k. Inspektor krajowy.

Dnia 4. maja odprawiło się w kościele i cerkwi dla młodzieży szkolnej żałobne nabożeństwo za duszę ś. p. cesarzowej Maryi Anny, a dnia 28. czerwca także nabożeństwo za duszę ś. p. cesarza Ferdynanda.

Młodzież szkolna przystąpiła w ciągu roku szkolnego trzy razy do św. Sakramentów Pokuty i Ołtarza i odprawiła w wielkim tygodniu rekolekcyje wielkanocne.

Rok szkolny zakończono 15. lipca uroczystém nabożeństwem i odśpiewaniem hymnu narodowego.

Ważniejsze rozporządzenia władz.

1. W myśl reskr. Ministeryalnego z 16. października 1886 l. 19.190. stracił moc obowiązującą reskrypt z 29. września 1880 l. 18.365, który orzekał, iż abiturient reprobowany przy powtórnym egz. dojrz. w razie, jeżeli powtarzał publicznie kl. VIII., mógł być przypuszczony do egz. poprawczego z jednego przedmiotu.

2. Uczniowie klasy VIII. przeznaczeni do egz. poprawczego z jednego przedmiotu po feryach, winni takowy złożyć przed 1. września, jeżeli mają zamiar przystąpić do egz. dojrzałości w terminie jesiennym. — tak aby bezwzględnie już 1. września mogli wnieść podania o przypuszczenie do egzaminu dojrzałości.

3. Rozp. z 26. stycznia 1887 l. 10.359 w sprawie chorób zaraźliwych postanawia: 1. Żadnemu uczniowi, dotkniętemu chorobą zaraźliwą (świerzb, zapalenie oczu, ospa, szkarlatyna, odra, koklusz, dyfterya, tyfus) nie wolno uczęszczać do szkoły tak długo, dopóki nie udowodni świad. lekarskiem, że powrót jego do szkoły nie zaszkodzi innym uczniom. 2. Uczniom zostającym w styczności z osobą dotkniętą chorobą zakaźną, nie wolno wchodzić do szkoły tak długo, dopóki niebezpieczeństwo zakażenia nie będzie usunięte, co winno stwierdzić świadectwo lekarskie.

4. W. R. S. Kr. rozporządza 16. maja 1887 l. 2764 na podstawie reskr. W. M. W. i O. z 16. lutego 1887 l. 24.532., iż uczeń gimnazyalny ubiegający się o przyjęcie do II. III. IV. i V. klasy realnej, może być uwolniony od egz. wst. z religii, jęz. polsk. i niem., z historii powszechniej, naturalnej i fizyki, jeżeli w świad. gimn. za ostatnie półrocze poprzedzające bezpośrednio odnośną klasę realną, oprócz ogólnego stopnia dobrego, otrzymał z wymaganego dla tej klasy przedmiotu i materiału nauki, cenzury przynajmniej „dostateczny“ bez żadnego dodatku.

5. W. R. S. Kr. aprobowwała następujące dzieła być dla biblioteki, być jako podręczniki szkolne; śpiewnik Czubskiego. — More i jego czudesa. — Z różnych krajów i narodów. — Samo-

lewicza przykłady cz. IV. — Wydawnictwo Tempsky: Livius. Ovid. Caesar. — Gindely-Mark. wyd. II. — Geom. Maryniaka. — Gram. franc. Ciechomskiego. — Botanika na niższe i wyższe gim. Rostafińskiego. — Mat. Baranieckiego. — Kształty pow. ziemi F. Hirtza w Wrocławiu. — Ruska czytanka dla wyższ. kl. Romańczuka. — Geografia wyd. III. Benoni-Tatomir. — Buchhalterya Pietrzyckiego. — Żywot św. Josafata Kuncewicza 85 Lwów. Z wydawnictw Tempskyego: Oed. rex coloneus. Antig. Electra i Philoctes. — Rys dziejów Ploetza w tłóm.-powsz. — Hygiena popularna cz. II. Tarnów. Molina gram. i éwicz. na I. i II. — Com. Nep. Patoczka-Zanóliński. — M. T. Cic. Or. etc. pro S. Rościo. Amer. — De imperio gn. Pomp. — In Catil IV. — U Höldera w Wiedniu: Horatii Fl. Carm. etc. v. Huemer. — Sal. Cr. Bellum Cat. et Jugurth. Promer. — Pierwiastki dziejów w organicznym rozwoju Kraków. — Zajączkowski Władysław aryt-metyka na I. i II.

PLAN NAUKI.

—+—

I. Klasa (dwa oddziały).

- Religia:** 2 godziny tygodniowo. — Zasady katolickiej wiary i obyczajów podług książki Schustera w tłóm. X. Zielińskiego. Uczniowie obrz. gr. kat. uczyli się z książki X. Torońskiego.
- Język łaciński:** 8 godz. tyg. — Nauka o prawidłowych formach imienia i słowa w połączeniu z praktyczn. ćwiczeniami przy użyciu gramatyki i ćwiczeń Samolewicza. — Począwszy od listopada co tydzień zadanie szkolne, a w 2. półroczu oprócz tego co dwa tygodnie zadanie domowe.
- Język polski:** 3 godz. tyg. — Podług gramatyki Małeckiego nauka o zdaniu pojedynczém, najważniejsze zasady głosowni na przykładach, nauka o formach. Czytanie wypisów, opowiadanie i deklamacya. Co tydzień ćwiczenie ortograficzne lub zadanie na przemian.
- Język ruski:** 3 godz. tyg. — Według gramatyki Osadcy nauka o zdaniu pojedynczém, odmiana imienia, co ważniejsze z odmiany słowa, ważniejsze i przystępniejsze prawidła głosowni i pisowni. Z czytanki Romańczuka t. I. czytanie, opowiadanie i deklamacye. Zadania jak w polském.
- Język niemiecki:** 6 godz. tyg. — Według gramatyki Schobera odmiana imion i słów w połączeniu z najpotrzebniejszymi regułami pisowni i składni szyku. Czytanie i tłómaczenie odpowiednich przykładów z języka polskiego na niemiecki i odwrotnie według wypisów Poppera i memorowanie niektórych tłómaczonych ustępów z II. części wypisów. Dyktaty, co tydzień zadanie domowe lub szkolne.
- Geografia:** 3 godz. tyg. — według książki Benoniego wyd. II. pojęcia wstępne z geografii matematycznej i fizycznej, ortografia, hydrografia, topografia i główne pojęcia z geografii politycznej z uwzględn. kartografii.

Matematyka: 3 godz. tyg. — W 1. i 2. półr. arytmetyka i geometrya na przemian. Z arytmetyki według książki Mocnika-Bączalskiego pisanie i czytanie liczb w układzie dziesiętnym, cztery działania liczbami całkowitymi niemianowanymi i mianowanymi, uławkami dziesiętnymi, wyszukanie najmniejszej wspólnej wielokrotniej i największego wspólnego dzielnika; rzecz o ułamkach zwyczajnych i cztery działania nimi jako też i liczbami mieszanymi; zamiana ułamków zwyczajnych na dziesiętne i odwrotnie. — Z geometryi według książki Jamrógiewicza wstępne pojęcia, koło i związek jego z liniami, kąty, ich rodzaje, sposób kreślenia ich od ręki, pary kątów, trójkąty aż do konstrukcyi trójkątów wyłącznie. Liczne ćwiczenia domowe, co miesiąc zadanie szkolne.

Historya naturalna: 2 godz. tyg. — Według ologii Dr. Nowickiego w 1. półr. zwierzęta ssące i mięczaki, w 2. półr. zwierzęta zestawne.

Rysunki: 4 godz. tyg. — Rysowanie z wolnej ręki podług wzoru podawanego przez nauczyciela na tablicy: linii prostych, kątów, trójkątów, czworoboków, wieloboków i linii krzywych w rozmaitych położeniach i wielkościach; ornament geometryczny płaski; objaśnienia o rytmie linii i symetrii.

II. Klasa (dwa oddziały).

Religia: 2 godz. tyg. — Historia starego zakonu według książki X. Dąbrowskiego, dla uczniów obr. gr. według książki Tyca, tłumaczonej przez B. I.

Język łaciński: 8 godz. tyg. — Powtórzenie i uzupełnienie form prawidłowych; formy nieprawidłowe imion i czasowników; ważniejsze spójniki, prawidła dotyczące imion własnych miast na pytania: dokąd? skąd? gdzie? zwrot accus. c. inf., abl. absol., używanie coniug. periphr. czynnej i bierniej, gerundium, gerundivum, supinum na -um, pytania proste i uboczne, przy odpowiednich ćwiczeniach według gramatyki i ćwiczeń Samolewicza. Co miesiąc 5 zadań; 4 szk. 1 domowe.

Język polski: 3 godz. tyg. — Uzupełnienie nauki głosowni, odmiana słowa, stopniowanie przymiotników, o formach zdania w krótkości, składnia zgody, pisownia, czytanie, odpowiadanie, deklamacya. Co miesiąc 2 zadania.

Język ruski: 3 godz. tyg. — Z gramatyki Osadey powtórzone odmianę imienia, wzięto odmianę słowa w połączeniu z odpowiednimi prawidłami głosowni i naukę o partykułach. Czytanie wypisów Romańczuka t. II., opowiadanie, deklamacye. Co miesiąc 2 zadania.

Język niemiecki: 5 godz. tyg. — Według gramatyki Schobera powtórzenie nauki z I. kl., uzupełnienie nauki o czasach złożonych, o formie biernej i omownej, o użyciu słów posiłkowych *haben* i *sein*, o szyku wyrazów w zdaniach pojedynczych, złożonych, głównych i zależnych. Z wypisów Schobera powtórzenie materiału z I. kl., tłumaczenie, oraz opowiadanie z części II. i III. z niemieckiego na polskie i odwrotnie. Co miesiąc 4 zadania domowe i szkolne na przemian.

Geografia i historia: 4 godz. tyg. — Z geografii według Baranowskiego i Dziedzickiego orografia, hydrografia Azji, Afryki i Europy z uwzględnieniem kartografii; szczegółowy opis Azji, Afryki jako też południowej i zachodniej Europy. — Historia starożytna w sposób biograficzny według Weltera-Sawczyńskiego w połączeniu z geografją starożytną.

Matematyka: 3 godz. tyg. — Z arytmetyki powtórzenie materiału z kl. I. skrócone mnożenie i dzielenie, stosunki, proporcye, reguła trzech, praktyka włoska, rachunek procentu, miary, wagi i monety. — Z geometryi własności trójkątów i wieloboków, nauka o kole oprócz wymiaru koła. Częste ćwiczenia domowe, co miesiąc zadanie szkolne.

Historia naturalna: 2 godz. tyg. — W 1. półr. według zoologii Nowickiego ptaki, gady, płazy i ryby. W 2. półroczu według botaniki Hückla opis najważniejszych roślin przeważnie na żywych okazach, w braku tych uprzytomniony wizerunkami lub zielnikiem.

Rysunki: 4 godz. tyg. — Ornament płaski w konturze, poprzedzony rysowaniem stylizowanych liści i kwiccia. Rysunek geometrycznych brył według zasad perspektywy z modeli drutowych i drewnianych. Przy rysowaniu z modeli drewnianych objaśnienia o oświetleniu.

III. Klasa (dwa oddziały).

Religia: 2 godz. tyg. — Historia biblijna nowego zakonu według książki X. Dąbrowskiego, dla młodzieży obrz. gr. kat. według książki Tyca, tłumaczonej przez B. I.

- Język łaciński:** 6 godz. tygod. — Z gramatyki: nauka o przyimkach, składnia zgody i przypadków, oparta na gramatyce Samolewicza i ćwiczeniach Jerzykowskiego. Z Korneliusza Neposa czytano żywoty: Mileyadesa, Temistoklesa, Arystydesa, Cymona, Epaminondasa i Pelopidasa. Zadania trzy szkolne i jedno domowe co miesiąc.
- Język grecki:** 5 godz. tyg. — Najważniejsze zasady głosowni, odmiana imion i słów aż do perfectum passivi podług gramatyki Kureyusza w tłumaczeniu Sternala i Samolewicza. Tłumaczenie z greckiego na polskie i odwrotnie podług książki Schenkla i Samolewicza. — W 2. półr. dwa zadania domowe, jedno szkolne co miesiąc.
- Język polski:** 3 godz. tyg. — Z gramatyki Małeckiego nauka o nieodmiennych częściach mowy, składnia zgody i rzędu, pisownia i interpunkcja. Czytanie III. tomu wypisów, opowiadanie, deklamacja. Co 14 dni zadanie domowe lub szk.
- Język ruski:** 2 godz. tyg. — Z gramatyki Osadey składnia rzędu, syntaktyczne właściwości zaimka, przymiotnika, liczebnika i czasownika. Czytanie wypisów Romańczuka, opowiadanie, deklamacja. Co 14 dni zadanie domowe lub szkolne.
- Język niemiecki:** 4 godz. tyg. — Z gramatyki Janoty powtórzenie materiału z klasy poprzedniej, składnia zgody i rzędu, prawidła szyku, pisownia według książki „Regeln für die deutsche Rechtschreibung.“ Czytanie wypisów Hamerskiego, tłumaczenie z polskiego na niemieckie, a trudniejszych ustępów także z niemieckiego na polskie, opowiadanie, uczenie się na pamięć. Co 10 dni zadanie domowe lub szkolne.
- Geografia i Historia:** 2 godz. tyg. — Według książki Dziezickiego i Baranowskiego geografia Niemiec, północno-wschodniej Europy, Ameryki i Australii. — Według Weltera Sawczyńskiego dzieje średniowieczne sposobem biograficznym.
- Matematyka:** 3 godz. tyg. — Z arytmetyki cztery działania ilościami algebraicznymi, potęgowanie i pierwiastkowanie. — Z geometrii obliczanie powierzchni, równość, podobieństwo i zmiana figur prostokreślnych, obwód i powierzchnia koła, powierzchnia pierścienia, wycinka i odcinka. Arytmetyka Bączalskiego, geometrya Moenika-Sternala. Częste ćwiczenia domowe, co miesiąc zadanie szkolne.
- Nauki przyrodnicze:** 2. godz. tyg. — W 1. półr. mineralogia według książki Łomnickiego, w 2. półr. z fizyki Soleskiego

ogólne własności ciała, o ciepłe i o pierwiastkach wraz z najważniejszymi chemicznymi związkami tychże.

Rysunki: 4 godz. tyg. — Rysowanie brył geometr. złożonych i pojedynczych członków architektonicznych z modeli drewnianych i gipsowych. Ornament płaski przeważnie z epok stylów klasycznych. Objaśnienie różnicy stylów na ornamentach, głowicach i t. d. i harmonii barw. Papier tonowy, kreda czarna i biała, pióra i farby przy rysowaniu polichromowych ornamentów.

IV. Klasa (dwa oddziały).

Religia: 2 godz. tyg. — Nauka o obrzędach kościelnych według książki Jachimowskiego, dla uczniów obrz. gr. kat. według Popiela.

Język łaciński: 6 godz. tyg. — Z gramatyki Samolewicza składowania słowa na podstawie stosownych ćwiczeń według książki Jerzykowskiego oddział II., a z metryki hexameter i pentameter — Lektura Caes. com. de bello gall. lib. I. rozdziałów 29, II. i VII. rozdziałów 20, a z Owidego Przemian 150 w. Co miesiąca 2 zadania szkolne, co 3 tygodnie domowe.

Język grecki: 4 godz. tyg. — Z gramatyki Kureyusza-Samolewicza powtórzono materiał z III. kl. i wzięto od słów na „*tu*“ całą resztę nauki o formach słowa i najgłówniejsze rzeczy ze składni. — Naukę tę oparto na tłumaczeniu stosownych ćwiczeń z greckiego na polskie i odwrotnie, nie pomijając bajek, z których kilku uczono się na pamięć, powiastek i t. p. z książki Schenkla-Samolewicza. — Miesięcznie dwa zadania.

Język polski: 3 godz. tyg. — Powtórzono naukę o pisowni i interpunkcji, tudzież o zdaniu pojedynczym i wzięto naukę o zdaniu złożonym, wierszowaniu i główne zasady stylu. Czytanie IV. tomu wypisów, opowiadanie, deklamacja. — Miesięcznie dwa zadania, naprzemian domowe i szkolne.

Język ruski: 2 godz. tyg. — Z gramatyki Osadcy wzięto etymologią, składnię słowa i o wierszowaniu. Czytanie wypisów Partyckiego, opowiadanie, deklamacja. Miesięcznie dwa zadania domowe i szkolne na przemian.

Język niemiecki: 4 godz. tyg. — Z gramatyki Janoty powtórzono materiał z III kl., dokończono naukę o użyciu dativu, wzięto

naukę o przyimkach, czasach, trybach, o zdaniu złożoném spółrzędnie i podrzędnie, o ściąganiu zdań, o rodzajach zdań podrzędnych i skraccaniu tychże i o okresach; nauka pisowni według „Regeln für die deutsche Rechtschreibung.“ Czytanie wypisów Hamerskiego, opowiadanie, deklamacya. Co 10 dni zadanie domowe lub szkolne.

Historya i statystyka: 4 godz. tyg. — W 1. półr. dzieje nowożytno według Weltera-Sawczyńskiego; w 2. półr. statystyka monarchii austriacko-węgiersk. według książki Szaraniewicza.

Matematyka: 3 godz. tyg. — Z arytmetyki: stosunki, proporce, reguła trzech, procenta proste i składane, reguła łańcuchowa, spółki, mieszaniny, terminu, zrównania stopnia pierwszego o jednej i więcej niewiadomych — Z geometrii stereometry. Książki i zadania jak w III. klasie.

Fizyka: 3 godz. tyg. — Według fizyki Soleskiego mechanika, statyka i dynamika ciał stałych, hydrostatyka, hydrodynamika, aerostatyka, aerodynamika, magnetyzm, elektryczność, akustyka, światło, początki astronomii i meteorologii.

Rysunki: 4 godz. tyg. — Studya łatwiejszych ornamentów greckich, rzymskich i epoki odrodzenia z modeli gipsowych. Ornament płaski polichromowany. Trudniejsze ornamenta z wzorów. Uwzględniano także głowę ludzką i zwierzęcą, w zakres ornamentu wchodzącą

V. Klasa.

Religia: 2 godz. tygodnu. — Dogmatyka ogólna według książki X. Jachimowskiego dla uczniów obrz. łac., dla uczniów obrz. gr. według X. Pełusza.

Język łaciński: 6 godz. tyg. — Lektura: Liv. lib. I. 1—60 z II. rozdz. 10, Ovid. Metam. II. 1—366 VI. 146—312 VIII. 611—724 X. 1—77 Fasti II. 83—118, 195—242 i 475—512. Z gramatyki Samolewicza powtórzono i uzupełniono składnię przypadków, przody i metryka. Ćwiczenia Trzaskowskiego. Miesięcznie trzy zadania, domowe i szkolne na przemian.

Język grecki: 5 godz. tyg. — Lektura: z Chrestomatyi Schenkla-Borzemskiego Cyr. Wiek młodociany Cyrusa; Anab. Przygotowania wojenne, Pochód przeciw królowi i bitwa pod Kunaxą; Memorab: Herkules na rozstajnej drodze. Z Homera Iliady I. i III. księga. Z gramatyki Kurcyusza-Samolewicza

- składnia od początku do przyimków; z ćwiczeń Schenkla odpowiednie ustępy. Co miesiąc zadanie szkolne lub domowe.
- Język polski*: 3 godz. tyg. — Czytanie celniejszych ustępów z staropolskich pomników literatury w połączeniu z uwagami gramatycznymi; następnie czytanie połączone z wszechstronnym objaśnieniem celniejszych ustępów z pisarzy złotego wieku literatury polskiej podług Przykładów i wzorów K. Mecherzyńskiego tom I. z uwzględnieniem biografii autorów i stanowiska tychże w literaturze. W całości z rozbiorem przeczytano gawędę Wł. Syrokomli p. t. *Kęs chleba* i *Starosta Kopanicki*. Uczenie się na pamięć niektórych ustępów; nadto z nauki o poezyi zapoznano uczniów z podziałem téjże na rodzaje i gatunki i obznajomiono przy lekturze z charakterystycznymi cechami: pieśni, satyry, sielanki, gawędy, trenów i fraszek. Co miesiąc zadanie domowe lub szkolne.
- Język ruski*: 3 godz. tyg. — Deklinacya i konjugacya języka starosławiańskiego i staroruskiego w połączeniu z ważniejszymi prawidłami głosowni i składni. Najdawniejsze pomniki języka staroruskiego zawarte w *Chrestomatyi Ogonowskiego*. Co miesiąc zadanie domowe i szkolne.
- Język niemiecki*: 4 godz. tyg. — Prze czytano z wypisów Jandaurka-Hamerskiego t. I. ust. 40 ze stosownym objaśnieniem gramatycznym i rzeczowym. Ćwiczenia w opowiadaniu na podstawie ustępów czytanych i uczenie się na pamięć celniejszych ustępów. Co miesiąc dwa zadania, domowe lub szkolne.
- Historya i geografia*: 3 godz. tyg. — Dzieje starożytnie według Gindelego-Markiewicza aż do zajęcia Italii przez Rzymian; odpowiednie działy z geografii starożytnéj.
- Matematyka*: 4 godz. tyg. — Według arytmetyki Mocnika-Bodnyńskiego działania główne liczbami całkowitymi bezwzględnymi, pierwotne układy, cztery działania ułamkami dziesiętnymi, działania liczbami algebraicznymi całkowitymi, podzielność liczb, największa wspólna miara i najmniejsza wspólna wielokrotna; ułamki zwykłe, zamiana ułamków zwykłych na dziesiętne i odwrotnie, stosunki, proporcye pojedyncze i złożone, reguła trzech złożona, rachunek procentu prostego, reguła łańcuchowa, reguła podziału i mieszaniny, zrównania stopnia pierwszego o jednéj i dwóch niewiadomych. Z geometryi Mocnika-Staneckiego cała planimetrya. Częste zadania domowe, co miesiąc zadanie szkolne.

Historya naturalna: 2 godz. tyg. — W I. półr. mineralogia według książki Łomnickiego. w 2. półr. botanika według książki Billa-Łomnickiego.

VI. Klasa.

- Religia*: 2 godz. tyg. — Dogmatyka szczegółowa według X. Ja-chimowskiego dla obrz. łac., dla obrz. gr. według X. Pełusza.
- Język łaciński*: 6 godz. tyg. — Lektura: Sall. de bello Jugurthino, Ciceronis Orat. in Catilinam, Vergil. Aen. I. z Georg. de apibus, Eclog. V. Caesar de bel. civ. I. 20. Z gramatyki Samolewicza powtórzone i uzupełniono naukę o użyciu i następstwie czasów, o trybach aż do invinitivu. Ćwiczenia Jerzykowskiego oddz. II. Miesięcznie dwa zadania, szkolne i domowe na przemian.
- Język grecki*: 5 godz. tyg. — Lektura: Hom. II. IV. VI. VII. i VIII; Herodot ks. VII. rozdziałów 45. — Xenoph. Comm. II, 3 (o miłości bratniej). — Z gramatyki Kureyusza składnia słowa do infinitivu; stosowne ćwiczenia z Schenkla. Zadanie co miesiąc szkolne lub domowe.
- Język polski*: 3 godz. tyg. — Czytanie, objaśnianie i opowiadanie cenniejszych ustępów z pisarzy wieku XVII i XVIII podług Przykładów i wzorów K. Mecherzyńskiego tom I., z uwzględnieniem biografii czytanych autorów i stanowiska tychże w literaturze. W całości z rozbiorem przeczytano: Wł. Syrokomli Margiera i Zgon Aeerna i Wiesława Brodzińskiego. Nadto zapoznano uczniów ze znamionami właściwymi odzie, elegii, hymnom, poematom dydaktycznym i śpiewom historycznym. Niektórych ust. uczono się na pamięć. Zadania jak w klasie V.
- Język ruski*: 3 godz. tyg. — Z gramatyki powtórzone naukę o formach i składni języka starosławiańskiego i staroruskiego. Z Chrestomaty czytano Ogonowskiego ważniejsze pomniki liter. z XII - XVIII; w końcu przerobiono materiał z ustnej literatury, zebrany w dotyczącej książce przez Barwińskiego t. I. Z historyi literatury pisanej wzięto do pierwszej połowy 18 wieku. Zadania jak w V klasie.
- Język niemiecki*: 5 godz. tyg. — Prze czytano z wypisów Harwota t. I. ustępów 32 ze stosowném objaśnieniem gramatycznym i rzeczowém. Przy lekturze zaznaczono stanowisko każdego pisarza w literaturze. Zadania jak w V. klasie.

Historya i geografia: 3 godz. tyg. — Według książki Gindelego-Markiewicza: dzieje państwa rzymskiego od drugiej wojny punickiej do końca historyi starożytnej; dzieje średniow. w całości z uwzględnieniem dotyczącej geografii.

Matematyka: 3 godz. tyg. — Wzięto potęgowanie, pierwiastkowanie, logarytmowanie i rozwiązywanie równań oznaczonych pierwszego stopnia o jednej i więcej niewiadomych i równania stopnia drugiego. Z geometrii: stereometrya i trygonometrya aż do rozwiązania trójkątów ukośnokątnych wyłącznie. Książki i zadania jak w V. klasie.

Historya naturalna: 2 godz. tyg. — Z Zoologii Nowickiego somatologia i zwierzęta ssące, ptaki, gady, ryby do pierwoszczeków włącznie.

Klasa VII.

Religia: 2 godz. tyg. — Etyka katolicka podług książki X. Sołleckiego dla obrz. łac., dla obrz. gr. podług Cybyka.

Język łaciński: 5 godz. tyg. — Lektura: z Vergilego Eneidy ks. VII. VIII. Z Cyncerona p. Archia p. de imp. Gn. Pomp., Laelius. Z gramatyki powtórzono naukę o trybach, wzięto infinitivus i particiipium i tłómaczono stosowne ćwiczenia z zadań Próchnickiego. Co 14 dni zadanie domowe lub szkolne na przemian.

Język grecki: 4 godz. tyg. — Lektura. Demost. mowy Olynt. I. II. i o pokoju, z Hom. Odys. ks. V. VI. VII. IX. Z gramatyki wzięto infinitivus i particiipium. Miesięcznie jedno zadanie domowe lub szkolne.

Język polski: 3 godz. tyg. — O życiu i pismach K. Brodzińskiego, Mickiewicza (z dodatkiem całej szkoły tegoż), A. Malczewskiego, B. Zaleskiego, S. Goszczyńskiego, W. Pola. W. Syrkomli. W całości przeczytano: Maryą A. Malczewskiego, Mickiewicza Grażynę, Konrada Wallenroda i Pana Tadeusza. — Oprócz tego przeczytano z Wypisów Mecherzyńskiego t. II. wszystko to, co się u tych pisarzy znajduje, zapoznając przy sposobności uczniów z istotą epopei, powieści epicznej, ballady, romaney, dumy i legendy. Celniejszych ustępów uczono się na pamięć. Zadania jak w V. klasie.

Język ruski: 3 godz. tyg. — Czytano z wypisów Barwińskiego t. II. celniejsze ustępy autorów Kotlarewskiego, Artemo-

- wskiego. Kwitki, Szaszkiewicza, Głowackiego, Wagilewicza, Hrebinki, Kucharenki, Kostomarowa, Metlińskiego, Ustyjanowicza, Mogilnickiego i Szewczenki, i objaśniono takowe pod względem historyczno - literackim i estetycznym. Czytano w całości: *Маруся и Наталка Полтавка*. Zadania jak w V. kl.
- Język niemiecki*: 4 god. tyg. — Z wypisów Harwota tom II. przeczytano, objaśniono i opowiedziano ustępów 40. Oprócz tego przeczytano w całości dramat Göthego, „Hermann und Dorothea i tragedya Schillera: „Die Piccolomini.“ 7 zadań w półroczu.
- Historya i geografia*: 3 godz. tyg. — Według książki Gindelego-Markiewicza dzieje nowożytne.
- Matematyka*: 3 godz. tyg. — Powtórzono teorią zrównań, rozwiązanie zrównań oznaczonych pierwszego stopnia o jednej i kilku niewiadomych, rozwiązanie zrównań nieoznaczonych pierwszego stopnia w liczbach całkowitych i dodatnich, zrównania oznaczone drugiego stopnia o jednej niewiadomej, szeregi arytmetyczne i geometryczne i zastosowanie tychże do rachunku procentu składanego; permutacje, kombinacje i wariacje, oraz twierdzenie Newtona o dwumianie. — Z geometrii cała trygonometrya; z analityki zrównania punktów, linii prostych, koła, elipsy, paraboli i hyperboli.
- Fizyka*: 3 godz. tyg. — Wstęp, ogólne własności ciał, ciepło, chemia, statyka i dynamika ciał stałych, ciekłych i lotnych według książki Soleskiego.
- Logika*: 2 godz. tygodn. — Logika elementarna według książki Kremera.

VIII. Klasa.

- Religia*: 2 godz. tyg. — Historia kościelna według X. Jachimowskiego dla obrz. łac., dla obrz. gr. według książki Derflera, przełożonej przez B. I.
- Język łaciński*: 5 godz. tyg. — Lektura: Tacyta Germania i Historij 1. ks.; Horacego 20 ód, 1 epod., 2 satyry i 1 epist. Ćwiczenia według książki Próchnickiego. Zadania jak w VII. kl.
- Język grecki*: 5 godz. tyg. — Lektura: Sophocl. Edyp w Kolonie, Plat. Apologia Kriton i Eutyfron. Zadania jak w VII. kl.
- Język polski*: 3 godz. tyg. — W całości przeczytano z rozbiorem estetycznym: Słowackiego Ojca Zadźmionych, Jana Biele-

ckiego i Księcia Niezlomnego, Fredry Zemstę, Korzeniowskiego Żydzi i Mohorta W. Pola, a z Wzorów D-ra Mecherzyńskiego tom II. wszystkie ustępy z pism J. Słowackiego, Z. Krasńskiego, W. Pola, T. Lenartowicza, E. Wasilewskiego, K. Ujejskiego, K. Gaszyńskiego, St. Witwickiego, Fr. Morawskiego, L. Siemińskiego. Z historyi literatury powtórzone materyał z lat poprzednich i wzięto o życiu i pismach wymienionych pisarzów, tudzież historyą powieści polskiej i dramatu i rozwój historyografii i filozofii wieku XIX. Nadto zapoznano uczniów przy lekturze utworów dramatycznych z ogólnymi znamionami tychże, w szczególności zaś z charakterystycznymi cechami komedyi, tragedyi i dramata właściwego. Zadania jak w V. klasie.

Język ruski: 2 godz. tyg. Czytano celniejsze ustępy z wypisów Barwińskiego t. III. autorów: Illibowa, Storożenki, Didyckiego, Marka Woweczka, Kulisza, Naumowicza, Fed'kowicza. Oprócz tego przeczytano w całości tragedya K. Ustyjanowicza p. t. „Jaropołk.“ Zadania jak w V. klasie.

Język niemiecki: 4 godz. tyg. — Prze czytano, rozebrano i opowiadano z ustępów poetycznych w wypisach Harwota zawartych 8. W całości przeczytano dramat Göthego „Iphigenie auf Tauris“ i tragedya Schillera: „Wallensteins Tod.“ Z dziejów literatury wzięto od początku aż do szkoły romantycznej, Jung-Deutschland i o poetach austryackich. Zadań 7 w półr.

Historya i statystyka: 3 godz. tyg. -- W 1 półr. historya państwa austryackiego według Tomka-Markiewicza; w 2 półr. statystyka monarchii austryacko-węgierskiej według Szaraniewicza.

Matematyka: 2 godz. tyg. — Powtórzenie, uporządkowanie i zastosowanie na przykładach całego przedmiotu nauki.

Fizyka: 3 godz. tyg. — Magnetyzm, elektryczność, nauka o ruchu drgającym, akustyka, optyka i początek astronomii, podręcznik jak w kl. VII.

Psychologia: 2 godz. tyg. -- Psychologia empiryczna według książki Krügera-Sawczyńskiego.

Nauki nadobowiązkowe

dla uczniów bezpłatne.

1. *Historya kraju rodzinnego*: w klasach III., IV., VI., VII. po jednej godzinie w tygodniu. Razem brało udział w téj nauce uczniów 178
 2. *Kaligrafia*: 2 godz. tyg. w 2. oddz. Liczba uczniów . . . 58
 3. *Nauka rel. moż.*: 8 godz. tyg. Liczba uczniów 49
 4. *Nauka śpiewu*: 4 godz. tygodn. Liczba uczniów 69
-

Tematy do wypracowań piśmiennych.

a) W języku polskim.

Klasa V.

1. Znaczenie lasów.
2. Jakie wynalazki zawdzięczamy Fenicyanom?
3. Treść poematu „Wyprawa Igora na Połowców.”
4. Pług a miecz.
5. Przyjemności zimy.
6. Rozwinąć myśl zawartą w słowach J. Kochanowskiego:
„Nie porzucaj nadzieje,
Jakoć się kolwiek dzieje.”
7. Zasługi Peryklesa około Aten.
8. Jakie okoliczności były przyczyną, że języka polskiego dopiero w XV. wieku w piśmie używać zaczęto?
9. Różnica między ustawodawstwem Likurga i Solona.
10. Osnowa poematu W. Kondratowicza p. n. Kęs chleba.
11. Znaczenie Nilu dla Egiptu.

Klasa VI.

1. Wykazać tok myśli w poetycznej przedmowie Wł. Syrokomli do Margiera.
2. Skąpiec a marnotrawca - porównanie.
3. Nihil agendo homines male agere discunt.
4. Podać treść epizodu o Glaukosie i Diomedesie z VI. ks. Iliady na dowód, w jakim poszanowaniu było prawo gościnności u starożytnych Greków.
5. Skreślić pobyt Ransdorfa w niewoli litewskiej i sposób uwolnienia się z tójże — na podstawie gawędy Syrokomli p. t. Margier.

6. Powód i przebieg pojedynku Hektora z Ajaxem Telamońskim — na podstawie Iliady ks. VII.
7. Quid sis futurum cras, fuge quaerere.
8. Jakie wady wytyka Krasicki społeczeństwu polskiemu w satyrze p. t. Marnotrawstwo?
9. Jaka okoliczność spowodowała ostatecznie Xerksesa do przedsięwzięcia wyprawy przeciwko Grecyi?
10. Ora et labora.
11. Treść sielanki K. Brodzińskiego p. t. Wiesław.

Klasa VII.

1. Bis dat, qui cito dat.
2. Mędrzec na małym poprzestaje.
3. Charakter Miecznika w poemacie Malczewskiego p. n. Marya.
4. Własności i znaczenie tlenu w gospodarstwie przyrody.
5. Charakter Grażyny.
6. Vis consili expers mole ruit sua,
Vim moderatam dii adiuuant ipsi.
7. Wpływ Halbana na Konrada Wallenroda.
8. Znaczenie ballady „Alpuhara“ w poemacie Mickiewicza „Konrad Wallenrod.“
9. „Jak węgla czarnej duszy strzeż się w każdej doli,
Spali cię, gdy się żarzy; gdy zimny, osmoli.“
11. Jaki wpływ wywarł zajazd na Soplicowo na bieg wypadków w „Panu Tadeuszu.“
11. Charakterystyka sędziego według Pana Tadeusza.

Klasa VIII.

1. Jaka winą obciążył Jacek Soplica swe sumienie i jak ją następnie odpokutował? na podstawie Mickiewicza: Pan Tadeusz.
2. Piękna jest śmierć za ojczyznę — ale jeszcze piękniejszym jest życie poświęcone jej dobru.
3. Skreślić charakter Don Fernanda w tragedyi Calderona p. t. Książę Niezłomny.
4. Wykazać tok myśli w poetycznej przedmowie do Mohorta W. Pola.
5. „Marna zaleta z języka obcego,
Lecz wstyd i hańba nie umieć swojego.“

6. Jakie okoliczności spowodowały Mohorta do obrania sobie życia rycerskiego na kresach?
 7. Poznać po mowie, jak u kogo w głowie.
 8. Wyjaśnić i uzasadnić myśl następującego czterowiersza Jana Kochanowskiego:
„A nigdy nie pobłądzi,
Kto tak umysł urządzi,
Jakoby umiał szczęście i nieszczęście znosić,
Temu mężnie wytrzymać, w owém się nie wznosić.“
 9. Przeciw jakim zdrożnościom występuje Korzeniowski w swęj komedyi: „Żydzi?“
 10. Gdzie złe przypadki, tam przyjaciel rzadki.
 11. Porównać charakter Cześnika i Rejenta w komedyi Fredry p. t. Zemsta.
-

b) W języku ruskim.

Klasa V.

1. Опись косовицѣ.
2. Выховане молодежи у Перзѡвъ.
3. Основане Риму пѡсля Ливія.
4. Скупый и ошадный (порѡвнане).
5. Змѣсть и пояснене уставу великого князя Володимира Великого.
6. Пожитокъ желѣза.
7. Законодавство Сольона.
8. Житє св. Методія (пѡсля чит.).
9. Якъ празднують Русины свѣтлый празникъ Воскресенія Христового.
10. О гробѣ Господнѡмъ пѡсля чит. уст. зъ паматника Данила Мниха.

Klasa VI.

1. Коротка исторія племенъ жившихъ въ Греціи.
2. Основане Кіева на основѣ лѣтописи Несторовои.
3. Змѣсть VI. книги Иліяды.
4. Море и пустыня (порѡвнане).

5. Характеръ великаго князя Володимира Великаго на основѣ лѣтописи Несторовою.
6. Якія користи и приятности даютъ рѣчки мѣстамъ, що надъ ними лежать?
7. Розширеніе франкоуской державы за Кароля Вел.
8. Не все золото, що ся свѣтитъ.
9. Перекладъ XII. пѣсни „Слово о полку Игоревѣмъ.“
10. Коваль клепле поки тепле.

Klasa VII. (1. рѣчь).

1. Значѣнне выпаденя штуки друкарской.
2. Характеръ вознюго въ оперетѣ Котляревскаго п. з „Наталка Полтавка.“
3. Причины, хосенъ и шкоднѣсть вѣтрѣвъ.
4. Характеристичнѣи прикметы Квѣтчинныхъ повѣстѣй.
5. Исторія е школовъ честноты.

Klasa VII. (2. рѣчь).

1. Наталка въ оперетѣ Котляревскаго и Галочка въ драмѣ Основяненковѣй: „Щира любовь.“
2. Якія мысли высказавъ Маркіянъ Шашкевичъ въ своѣй думѣ до „Побратима.“
3. Послѣдства 30-лѣтней вѣины
4. *Suae quisque fortunae faber.*
5. Порѣвнане сербскихъ пѣсней съ южнорусскими.

Klasa VIII. (1. рѣчь).

1. Хѣдь мыслии въ поемѣ Шевченковѣй: „Москалева крыниця“
2. Зима и старѣсть (порѣвнане).
3. Судъ помертнѣи у Египтянъ.
4. Хѣдь мысли въ Шевченковѣй одѣ „До Основяненка.“
5. Значѣнне власти корѣвеккой въ вѣку героичнѣмъ.

Klasa VIII.

1. За ддячого слыне въ исторіи дѣвиця Орлеаньска.
2. Чѣ и якѣ характеристичнѣ черты зъобразивъ намъ Стороженко въ особѣ Кондрата Бубненка Швидкого.
3. О скѣлько поезія причинае ся до образования людей.
4. Характеры головныхъ лицъ въ „Чорнѣй Радѣ“ Кульша
5. Хѣдъ мыслѣй въ 1-ѣй одѣ 1-ои книги Горація, п. в. „Ad Maecenatem.“

c) W języku niemieckim.

Klasa V.

1. Wozu legt man Teiche an?
2. Inhaltsangabe und Erklärung der Lessing'schen Fabel „Zeus und das Schaf.“
3. Die letzten Lebensmomente des Cid.
4. „Der Graf von Habsburg.“ (Freie Nacherz.)
5. Bedeutung der Hausthiere für den Menschen.
6. Erfindung der Buchdruckerkunst.
7. „Der Taucher“ v. Schiller.
8. Jugenderziehung bei den Spartanern und Athenern.
9. Schlegels „Arion.“
10. Nacherzählung des I. Ges. aus der Ilias.
11. Bedeutung der Dattelpalme für die Einwohner asiatischer und afrikanischer Wüsten.
12. Untergang Griechenlands.
13. Das Leben eine Reise.

Übersetzungen aus dem Polnischen.

Klasa VI.

1. Nutzen des Wassers.
2. Eine Uebersetzung aus dem Polnischen. (Schularbeit.)
3. Schilderung des Herbstes.
4. Eine Uebersetzung aus dem Polnischen. (Schularbeit.)

5. Ueber den Aufenthalt Gudruns in der Normandie (frei nach der Schullektüre.)
6. Eine Uebersetzung aus dem Polnischen. (Schularbeit.)
7. Hagedorns Gedicht „Johann, der muntere Seifensieder“ prosaisch nacherzählt.
8. Die Seefahrt, ein Bild des menschlichen Lebens.
9. Hektors Abschied. (nach Homers Ilias VI. B.)
10. Eine Uebersetzung aus dem Polnischen. (Schularbeit.)
11. Ankunft des Aeneas in Carthago (nach der Schullektüre.)
12. Eine Uebersetzung aus dem Polnischen. (Schularbeit.)
13. Bürgers Gedicht „der Kaiser und der Abt“ prosaischnacherzählt.
14. Eine Uebersetzung aus dem Polnischen. (Schularbeit.)
15. Inhaltsangabe der Idylle „der 70. Geburtstag“ von Voss.
16. Eine Uebersetzung aus dem Polnischen. (Schularbeit.)

Klasa VII.

1. Was begünstigte die Entdeckung Amerikas?
2. Schiller's „Kassandra“ (freie Nacherzählung.)
3. Schiller's „Pompeji und Herculenum.“
4. Scene am Lindenbrunnen (in „Herm. und Doroth.“)
5. Gedankengang in dem „Epilog zu Schillers Glocke.“
6. Physiognomie des Städtchens in „Hermann und Doroth.“
7. Bedeutung des Vertrages zu Verdun.
8. Uhland's Ball. „des Sängers Fluch,“ (freie Nacherz.)
9. Culturbilder in Schillers „Spaziergang.“
10. Schillers „Kraniche des Ibykus,“ (freie Nacherz.)
11. Schillers „Bürgerschaft,“ (freie Nacherz.)
12. Schillers: „die Elemente hassen das Gebild der Menschenhand,“ (mit Beispielen zu belegen)
13. Bedeutung und Verwendung der Steinkohle in der Oekonomie des Menschen.
14. „Der Tanz“ von Schiller. (Erklärung des Gedichtes.)

Klasa VIII.

1. Die Fabel des Göthe'schen Dramas „Iphigenie auf Tauris.“
2. Worin hat die Anhänglichkeit des Menschen an seine Heimat ihren Grund?

3. Geld ist ein guter Diener, aber ein böser Herr. -
 4. Inhaltsangabe des III. Aufzugs aus Göthe's „Iphigenie auf Tauris.“
 5. Des Lebens ungemischte Freude ward keinem Sterblichen zu theil.
 6. Sustine et abstine, (auf Grundlage der gegebenen Disposition.)
 7. Kurze Inhaltsangabe des IV. Aufzugs aus Göthes „Iphigenie auf Tauris.“
 8. Welchen Einfluss hat die Noth auf die geistige und moralische Entwicklung des Menschen?
 9. Worauf beruht die weltgeschichtliche Bedeutung des griechischen Volkes?
 10. Die Fabel des Schillerschen Dramas „Wallenstein.“
 11. „Von der Stirne heiss
Rinnen muss der Schweiss,
Soll das Werk den Meister loben;
Doch der Segen kommt von oben.“
 12. Inwiefern tritt Oedipus in der Sophocleischen Tragödie „Oedipus in Kolonos“ als ein Held auf, der mit Widerwärtigkeiten zu kämpfen hat?
 13. Kurze Inhaltsangabe des II. Aufzugs aus Schillers „Wallenstein's Tod.“ (Semestralaufgabe.)
-

ŚRODKI NAUKOWE.

A) Biblioteka dla nauczycieli: Zakupiono następujące dzieła w r. 1887.

Ratzel Friedrich Dr. Völkerkunde 2-ter B. Leipzig 1886. — Ranke Johannes Dr. Der Mensch 2-ter B. Leipzig, 1887. — Szuj-ski Józef. Dzieła, wydanie zbiorowe, serya I. T. II. Dramata T. I. Kraków, 1886. — Желехівский Евгений. Малоруско-німецький словар. Львівъ, 1886, Том I и II — Małcecki Antoni Dr. Gramatyka języka polskiego, wydanie 6-te. Lwów, 1882. — Aeliani Claudii varia historia ex rec. Rudolphi Hercheri. Lipsiae, 1870. — Flavi Vegeti Renati epitoma rei militaris. rec. Carolus Lang. et alt. Lipsiae, 1885. — Boetii Aricii Manlii Severini libri quinque rec. Rudolphus Peiper. Lipsiae, 1871. — Chmielowski Piotr Adam Mickiewicz, Zarys biograficzno-literacki. Warszawa-Kraków, 1886. — Platonis dialogi — Bibl. Teubneriana ex rec. Caroli Friderici Hermanni vol I.—81. Lipsiae, 1886. — Holzwartha F. J. Historia powszechna. Tom I.—81. Warszawa, 1880—1884. — Kiepert's H. Politische Schul-Wandkarte von Nord-America Berlin, 1886. — Kiepert's H. Politische Schul-Wandkarte von Süd-America Berlin, 1886. — Globus-die Erde von J. Felke. Rostock bei Prag, 1877. — Руска исторична библиотека илѣ редакцією Александра Бараньського Т. V. монографія до всторія Галицков Руся М. Смирнова, М. Дашкевича и Др. И. Шараневича. Тернопіль. 1886. — Sophokles. Für den Schulgebrauch von Gustav Wolff. Elektra. 3 Aufl. bearb. von Ludwig Bellermann. Leipzig, 1880. — Sophokles. Für den Schulgebrauch erklärt von Gustav Wolff. Antigone. 4 Aufl. bearb. von Ludwig Bellermann. Leipzig, 1885. — Ateneum, pismo naukowe i literackie rok XII. Warszawa, 1887. — Gymnasialzeitschrift pro 1887. — Supplement zu B. 37 (1886) der Gymnasialzeitschrift. — Mittheilungen der geographischen Gesellschaft. — Holle Schulwandkarte von Gallien,

Darowali bibliotece tutejszej: Wysokie Ministerstwo W. i O.: Archeologisch-epigraphische Mittheilungen aus Oesterreich-Ungarn herausg. von O. Benndorf und E. Bormann Jahrg. X. Wien, 1886. — W. c. k. Rada szkolna krajowa: Sprawozdanie c. k. Rady szkolnej krajowej o stanie szkół średnich galicyjskich w latach szkolnych 1875—1883 cz. I. i II. — Statut organizacyjny nauki dopełniającej w publicznych szkołach ludowych pospolicitych. Lwów, 1886. — W. Akademia Umiejętności we Wiedniu: Sitzungsberichte der Mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe od tom. XCII. Erste Abth. do XCIII. zweite Abth. Heft V., Wien, 1885—1886. — Autorowie: Gunkiewicz Leon. Tabela rzeczne zestawienie minerałów, Lwów, 1885. — Kwiatkowski Antoni. O sposobie traktowania lektury utworów piśmiennych w języku ojczystym, Drohobycz, 1886.

Do biblioteki dla młodz. zakupiono w r. 1887 następ. dzieła:

Dr. Al. Zipper: Mitologia Greków i Rzymian dla młodzieży, Lwów, 1886, Teresa Jadwiga: Ze świata rzeczywistości i ze świata fantazyi, Warszawa, Mayne Reid: Pobyt w pustyni, Warszawa 1873 i Połów potworów morskich, Warszawa 1884, Cooper: Mieszkanie puszczy, Warszawa 1884, M. J. Zaleska: Z pałaców i chat, Warszawa 1885, K. S. Bodzantowicza: Boje polskie i przygody żołnierskie, Poznań 1883, Rodzina Konfederatów, Lwów 1883 i Opowiadania historyczne, Lwów 1875, Piotr Jaxa Bykowski: Niehistoryczny hetman Ukrainy, Warszawa 1883, Henryk Sienkiewicz: Potop, Warszawa 1886, Eliza Orzeszkowa: Z różnych sfer — Nowelle i obrazki, Warszawa 1886, Библиотека руского педагогичного Товариства. — Читанка для молодѣжи, Львѣвъ 1886, Библиотека для молодѣжи Емяляна Попова, Черниѣвъ 1886 Н. Ояшкевича „Руска Библиотека Томъ II, Львѣвъ 1878. Nadto trzy dziełka darował bibliotece uczeń klasy piątój Edward Dohel.

Nabyto dla gabinetu przyrod. w r. szk. 1887 następ. okazy:

W tym roku kupiono od A. Kreidla z Pragi 10 ptaków wypchanych (kukułka, dudek, kolibr, wróbel, skowronek, pliszka, jaskółka, kozodój, gołąb skalny, kuropatwa), 26 minerałów (graft,

srebro rodzime, platyna, miedź rodzima, rtęć, argentyt, piryt, chalkopiryt, żelazobłyszcz, hematyt, magnetyt, braunsztyt, lubryka, kamień krwisty, litograficzny kamień, marmaroskie dyamenty, menilit, granit, porfir, syjenit, bazalt, trachit, lawa, syderyt), 12 przyborów gabinetowych (młotek geologiczny, obęgi i szczypczyki na owady, lampka spirytusowa, miara centymetrowa, lupa potrójna, okładka do Zielnika, lejek szklany, 3 małe czarki porcelanowe i 3 tace drewniane do noszenia okazów do szkoły, płyty korkowe i epruwetki. Wypechano w miejscu 2 ptaki zabite w okolicy Horodenki (Pelikana i dzięcioła zielonego). Ze sprzętów sprawiono dwie kasetki szkolne, oszklone, ze schodkami na minerały i owady, stojące na stolikach pomysłu prof. E. Turczyńskiego a zrobione przez stolarza Glińskiego.

Jako dary zaś otrzymano od profesora tut. zakładu Em. Turczyńskiego 30 minerałów przeważnie krajowych (z Borysławia, Truskawca, Podola, Tatr i okolicy Krakowa), tudzież traszkę alpejską (*Triton alpestris*) z gór okolicy Drohobycza, gacka podkowca (*Rhinolophus Hipposideros*) z Urycza i korę „1000 letniego“ dębu z Niepołomickiej puszczy, pod którym siadywali królowie polscy podczas polowania; od W-go Dobla piękny zbiorek różnych odmian Ozokerytu z Borysławia i Wolanki, oraz pudełko z imitacjami 4 największych w Europie dyamentów, od ucznia III. klasy I. Repki orzech kokosowy; — od ucznia II. b. klasy Mieczysława Piotrowskiego 6 ptaków wypieczonych.

Wszystkie znajdujące się w gabinecie minerały pomieszczono w nowych, przez uczniów sporządzonych pudełkach i zaopatrzono je w nowe etykiety z numerami odnoszącymi się do nowego Inwentarza działowego. — Uczniowie z V. klasy sporządzili kilkanaście najważniejszych figur krystalograficznych z tektury we wielkich rozmiarach, dla demonstracyi szkolnej jedynie odpowiednich.

Do gabinetu fizycznego zakupiono w r. szk. 1887:

Waga dziesiętna, wabadło rewersyjne, dzwon Haldata, dąlowidz na podstawie, piecyk do ogrzewania maszyny Holtza, płytka kauczukowa, szczoteczki do czyszczenia rurek szklanych, pilnik angielski, knot do lampy Berzeliusza, lewar do trucizn.

Wykaz książek, których w roku szkolnym 1888 używać się będzie.

Religia. W klasie I. Katechizm Schustera-Zielińskiego, a dla uczniów obrz. gr. kat. X. Torońskiego; w klasie II. Historia biblijna starożytności X. Dąbrowskiego, a dla uczniów obrz. gr. Tyca tłóm. przez B. J.; w III. Historia biblijna nowożytności X. Dąbrowskiego, a dla obrz. gr. kat. Tyca tłóm. przez B. J.; w IV. kl. Liturgia X. Jachimowskiego, a dla ucz. obrz. gr. kat. Popiela; w V. kl. Dogmatyka ogólna X. Jachimowskiego, a dla uczniów obrz. gr. kat. Pełesza; w VI. kl. Dogmatyka szczegółowa X. Jachimowskiego, a dla uczniów obrz. gr. Pełesza; w VII. kl. Etyka X. Soleckiego, a dla uczniów obrz. gr. Cybika; w VIII. kl. Historia kościelna X. Jachimowskiego, a dla uczniów obrz. gr. Stefanowicza.

Język łaciński. *A.* Gramatyka we wszystkich klasach D-ra Samolewicza, *B.* Ćwiczenia w I. klasie Samolewicza część I.; w II. klasie tegoż część II.; w III. klasie Jerzykowski część I.; w IV. klasie tegoż część II.; w V. klasie ćwiczenia Trzaskowskiego; w VI. klasie Jerzykowski część II.; a w kl. VII i VIII ćwiczenia Próchnickiego. *C.* Autorowie: w III. klasie Cornelius Nepos; w IV. Caesar Commentarii de bello gallico ed. Hoffmann i Ovidius ed. Grysar; w V. klasie Livius ed. Zingerle i Ovidius ed. Grysar; w VI. klasie Sallustius ed. Linker, Vergilius ed. Hoffmann, Cic. in Cat. ed. Linker, Caesar bellum civile; w VII. kl. Vergilius ed. Hoffmann, Cicero pro Milone, Cato major i Philipp. ed. Koch; w VIII. kl. Horatius ed. Grysar, Tacitus Hist. i Annales ed. Halm.

Język grecki. *A.* Gramatyka we wszystkich klasach Curtiusa w opracowaniu polskiem Sternala i Samolewicza. *B.* Ćwiczenia we wszystkich klasach Schenkla, tłómaczone przez Samolewicza. *C.* Autorowie: w V. kl. Schenkla Chrestomatya z pism Xenofonta przez Borzemskiego, Homera Iliada część I. ed. Hoehleggera; w VI. kl. Homera Iliada część I. i Herodot, ed. Wilhelm; w VII. Demosth. Philipp. ed. Pauly, Homeri Odyssea ed. Pauly; w VIII. Platon Apologia et Criton ed. Hermann, soph. Antigone ed. Schubertt

Język polski. *A.* Gramatyka w niższém gimn. Małeckiego. *B.* Wypisy w I. klasie tom pierwszy, w II. klasie tom drugi, w III. klasie tom trzeci, w IV. klasie tom czwarty. W gimnazjum wyższém Literatura Kulickowskiego. W V. i VI. klasie Przykłady

i wzory Mecherzyńskiego (tom I. a w kl. VII. i VIII. tegoż tom II. Nadto w całości czytać się będzie w klasie V. Syrokomli: *Kęs chleba*, *Starosta Kopanicki* i *Zgon Acerna*; w VI. Syrokomli: *Margier*, *Brodzińskiego: Wiesław* i *Słowackiego: Ojciec Zudżumionych*; w VII. Mickiewicza: *Konrada Wallenroda*, *Grażynę* i *Pana Tadeusza*, *Malezewskiego Maryą* i *Kirgiza Zielińskiego*; w VIII. Słowackiego: *Jan Bielecki*, *Balladyna* i *Marya Stuart, Fredry: Zemstę*.

Język niemiecki. A. Gramatyka. W I. do IV. Schobera-Rebena. B. Wypisy w I. i II. klasie Rebena, w III. i IV. Hamerskiego, w V. klasie Jandaurka. w VI. klasie Harwota tom I., w VII. i VIII. Harwota tom. II. C. Czytać się będzie: w VII. Goethego *Egmont*, Schillera *Wilhelm Tell*; w VIII. Goethego *Iphigenie auf Tauris* i Schillera *Wallensteins Tod*.

Geografia. W I. klasie Benonięgo-Tatomira, w II. i III. Baranowskiego-Dziedzickiego, w IV. i VIII. klasie *Statystyka Szaraniewicza*.

Historya powszechna. W II. III. i IV. klasie *Welter-Sawczyński*. w V. VI. i VII. *Gindely-Markiewicz*, w VIII. kl. *Dzieje austriackie Tomka-Markiewicza*.

Arytmetyka. W I. klasie *Arytmetyka Zajączkowskiego*, w II. III. i IV. *Bączalskiego*. w V. VI. VII. i VIII. *Mochnik-Bodyński*.

Geometrya. W I. II. i III. klasie *Janrógięwicza*, w IV. kl. *Mochnik-Bączalski*. w klasach wyższych *Mochnik-Stancecki*.

Historya naturalna. W I. i II. kl. *Zoologia Nowickiego*, w II. *Botanika Hückla*, w III. *Mineralogia Lomnickiego*. w V. *Mineralogia* i *Botanika Lomnickiego*, w VI. *Zoologia Nowickiego*.

Fizyka. W III. IV. VII. i VIII. klasie *Soleskiego*.

Propedeutyka filozofii. W VII. kl. *Początki logiki Kremera*, w VIII. *Zarys psychologii Krügera* przez *Sawczyńskiego*.

Fundusze na zbiory naukowe:

1. Wpisowe wynosiło	260 złr. 40 ct.
2. Datki na zbiory naukowe	443 „ — „
3. Za duplikaty świadectw	21 „ — „
4. Pozostałość z roku szkoln. 1886	4 „ 74 „
Razem	729 złr. 14 ct.

ZAPISKI STATYSTYCZNE.

a) Liczba uczniów.

W klasie	Liczba wpisanych w katalogi	Z końcem II. półrocza			Klasyfikacya przy końcu roku szkolnego				W ciągu roku wystąpiło	Nieklasyfikow.	
		publiczn.	prywatn.	razem	celujących	I. stopień	poprawić może	II. stopień			III. stopień
I a)	46	37	—	37	—	20	9	1	7	9	—
I b)	48	39	1	40	2	27	7	1	2	8	—
II a)	35	33	—	33	1	24	5	2	1	2	—
II b)	36	32	—	32	1	19	5	2	5	4	—
III a)	36	33	1	34	2	18	2	6	4	2	1
III b)	36	34	—	34	1	21	7	3	1	2	1
IV a)	31	28	—	28	1	8	9	—	—	3	—
IV b)	33	31	1	32	3	19	6	3	—	1	—
V	52	44	—	44	2	26	12	3	1	8	—
VI	41	35	1	36	1	18	12	3	1	5	—
VII	18	15	2	17	1	8	5	1	—	1	—
VIII	31	30	—	30	—	29	1	—	—	1	—
Uczniów prywatnych		—			5	1	—	—	—	—	—
Razem		443	6	397	15	252	81	25	22	46	2

Wiek uczniów klasy I. i VIII.

W kl. I. lat 11 miało	22	W kl. VIII. lat 17 miało	—	1
12 „	28	18 „	8	
13 „	12	19 „	6	
14 „	7	20 „	8	
15 „	4	21 „	3	
16 „	4	22 „	0	
Razem	77	23 „	3	
		24 „	1	
		Razem	30	

Co do języka rodzimego było:

Polaków	219
Rusinów	150
Niemców	28
Razem	397

Co do religii lub obrządku:

Obrz. łac.	189
Obrz. greck.	152
Obrz. orm.	6
Wyzn. mojż.	48
Wyzn. ew.	2
Razem	397

Opłata szk. w roku 1887 wynosiła	6420 złr.
Z końcem roku szk. było płacących całą	187 „
uwolnionych	220 „
od połowy	1 „

Klasyfikacya uczniów

za II. półrocze r. 1887.

Klasa I. a.

<i>Stopień pierwszy:</i>	Laufer Izaak
Agopsowicz Antoni	Michalewicz Dionizy
Adler Dawid	Mastyński Józef
Borysiewicz Józef	Muszyński Włodzimierz
Bosakowski Adam	Ogonowski Michał
Czubaty Józef	Raynoch Wincenty
Filipowicz Maryan	Stętkiewicz Miron
Greber Jan	Stanczewski Wilhelm
Kolankowski Euzebiusz	Terner Karol
Kozak Mikołaj	Wilczyński Celestyn
Kuczurak Karol	

stopień drugi otrzymał 1 uczeń, stopień trzeci otrzymało 7 uczn.
10 uczniom pozwolono poprawić po feryach z jednego przedmiotu.

Klasa I. b.

<i>Stopień celujący:</i>	Jurkiewicz Ambroży
Maryńczuk Antoni	Karatnicki Emil
Weissglas Selig	Kruszelnicki Antoni
	Lewicki Emil
<i>Stopień pierwszy:</i>	Łufwak Anzelm
Abosch Aron	Mosiadz Jędrzej
Andryszyn Michał	Perłcki Włodzimierz
Aseńko Jan	Petryszak Roman
Bazali Wiktor	Poluszyński Eugeniusz
Burger Eugeniusz	Rogalski Karol
Flechner Karol	Rozwadowski Włodzimierz
Frankiewicz Jan	Rudnicki Henryk
Funkenstein Klemens	Rutkowski Roman
Hubaczek Ryszard	Singer Salomon
Iwasiek Mikołaj	Turbacki Leon
	Wojnarowski Włodzimierz

7 uczniom pozwolono po feryach poprawić z jednego przedmiotu,
1 otrzymał stopień drugi, 2 stopień trzeci.

Klasa II. a.

<i>Stopień celujący:</i>	Lewicki Włodzimierz
Łasijczuk Konstanty	Litwinowicz Mikołaj
	Lepki Anatol
	Nabagła Franciszek
<i>Stopień pierwszy:</i>	Niewiadomski Franciszek
Arsenicz Berezowski Gustaw Jak.	Rawluk Bazyli
Blij Mieczysław	Rudenski Mikołaj
Ciesielski Józef	Salamon Aleksander
Döller Wincenty	Szajhar Ludwik
Gliński Edmund	Tyffert Karol
Habliński Gabryel	Tymiaków Michał
Isajów Jan	Weissglas Juliusz
Jurach Jan	Wojcikiewicz Mieczysław
Kirchner Zenon	Wołoszyn Jerzy
Kossin Edmund	Zaleszczuk Jan

5 uczniom pozwolono poprawić po feryach z jednego przedmiotu,
2 otrzymało stopień drugi, 1 stopień trzeci.

Klasa II. b.

<i>Stopień celujący:</i>	Kimmelman Seweryn
Kordowski Antoni	Kmiciekiewicz Konstanty
	Krzysztofowicz Alfred
	Markus Izaak
<i>Stopień pierwszy:</i>	Moskal Wiktor
Baumgärtner Karol	Rogożyński Henryk
Biskupski Stanisław	Sawczyński Michał
Błonski Teodor	Sęk Witold
Czużak Paweł	Senensieb Jakób
Doliński Bronisław	Steiner Abraham
Humeniuk Antoni	Szefer Edmund
Iwasiuk Mikołaj	

5 uczniom pozwolono poprawić z jednego przedmiotu po feryach,
2 otrzymało stopień drugi, 5 stopień trzeci.

Klasa III. a.

<i>Stopień celujący:</i>	Gawański Teofil
Lesser Stanisław	Kutschera Alfred
Schulbaum Leib	Lewicki Filemon
	Litwinowicz Leon
	Ludwig Stanisław
<i>Stopień pierwszy:</i>	Nowicki Teofil
Berezowski Jan	Paziuk Antoni
Bylica Edward	Piltosz Ignacy

Podlaszecki Adolf
Rasch Zygfryd
Sanojca Józef
Schulbaum Srul

Segenreich Mojżesz
Sokołowski Bronisław
Wechsler Aron
Wesołowski Jerzy

2 uczniom pozwolono poprawić z jednego przedmiotu po feryach,
6 otrzymało stopień drugi, 4 stopień trzeci, 1 nieklasyfikowany.

Klasa III. b.

Stopień celujący:
Lubowiecki Antoni

Konkolniak Michał
Krzyżanowski Józef
Lewicki Michał
Ławruk Michał

Stopień pierwszy:
Alimurka Stefan
Baczyński Adam
Bureczak Jan
Czerniatowicz Michał
Dobel Eugeniusz
Dobrzański Włodzimierz
Donigiewicz Jan
Kęszycki Teodor

Maryński Józef
Ogonowski Włodzimierz
Panaś Paweł
Repka Ludwik
Sokal Saul
Stecher Stanisław
Teuchman Franciszek
Topolnicki Eugeniusz
Wróblewski Piotr

7 uczniom pozwolono poprawić z jednego przedmiotu po feryach,
4 otrzymało stopień drugi, 1 stopień trzeci, 1 nieklasyfikowany.

Klasa IV. a.

Stopień celujący:
Rybczyński Mieczysław

Kohn Majer
Kolankowski Aleksander Kornel
Kowalczuk Jan
Mira Romuald

Stopień pierwszy:
Baczyński Leon
Baściak Michał
Bosakowski Tadeusz
Dąbczewski Rodion
Dąbczewski Arian
Grabowicz Karol Bolesław
Kałyn Jan

Mogilnicki Józef
Paszkowski Mieczysław
Rothfeld Mordko
Rudnicki Władysław
Sokol Bronisław
Stefanyk Bazyli
Zawadzki Marcin

9 uczniom pozwolono poprawić z jednego przedmiotu po feryach.

Klasa IV. b.

Stopień celujący:
Gruszkiewicz Jarosław
Zurawski Zygmunt.

Zajączkowski Józef

Stopień pierwszy :

Bauch Abraham	Michalewicz Atanazy
Blaschke Ignacy	Nawrocki Anatol
Blij Kazimierz	Piotrowicz Leon
Bong Dawid	Poźniak Jan
Borten Abraham	Raynoch Julian
Freundenberg Teodor	Rosenrauch Mordko
Goelis Zygfryd	Rusin Julian
Gutentag Noe	Wislocki Jan
Jarosiewicz Mikołaj	Woryk Emilian
Łuczyński Władysław	

6 uczniom pozwolono poprawić z jednego przedmiotu po feryach,
3 otrzymało stopień drugi.

Klasa V.

Stopień celujący :

Oster Józef
Szefer Mieczysław.

Stopień pierwszy :

Bąkowski Waleryan
Drozdowski Jan
Filipów Mikołaj
Frenkel Lippa
Giedroyć Gedeon
Grochowski Mieczysław
Grochowski Gustaw
Hermann Emanuel
Hlebowicki Cypryan
Hulles Salamon

Jaworski Józef
Keszycycki Włodzimierz
Kriegsmann Nuchim
Łukaszewicz Dymitr
Łukawiecki Zenon
Łukawiecki Eugeni
Morelowski Kazimierz
Piskozub Adolf
Płeszkan Eliasz
Prodan Mikołaj
Salamon Jan
Schauder Samuel
Szezerbatink Bazyli
Tworowski Aleksander
Zaborski Teofil
Żurawski Włodzimierz

12 uczniom pozwolono poprawić z jednego przedm. po feryach,
3 otrzymało stopień drugi, 1 stopień trzeci.

Klasa VI.

Stopień celujący :

Bartz Antoni

Stopień pierwszy :

Ambroziewicz Witold
Arkusiewicz Stanisław
Baryczko Michał

Büschel Bernhard
Cięglewicz Bronisław
Demianczuk Bazyli
Fediuk Jan
Friedmann Mojżesz
Kawecki Alfred
Kessler August
Kleski Adolf

Moskal Józef
Przewłocki Ignacy
Pyrzanowski Bolesław
Starzeński hr. Adam

Topolnicki Włodzimierz
Wielogórski Maciej
Zajączkowski Mikołaj

12 uczniom pozwolono poprawić z jednego przedmiotu po feryach,
3 otrzymało stopień drugi, 1 stopień trzeci.

Klasa VII.

Stopień celujący:
Szachnowicz Jędrzej

Dziubanowski Eugeni
Grzesicki Jan
Linde Maryan
Fepka Maryan
Tworowski Ignacy
Zetterbaum Max

Stopień pierwszy:
Czerniatowicz Karol
Drohomirecki Stefan

5 uczniów pozwolono poprawić z jednego przedmiotu po feryach,
1 otrzymał stopień drugi.

Klasa VIII.

Świadectwo dojrzałości otrzymali:

Bilski Wiktor
Budzianowski Ignacy
Dąbczewski Bohdan
Dobrzański Adryan
Dwernicki Tadeusz
Heym Eugeniusz
Kasperek Jan
Newestink Jakób (z odznaczen.)
Pasiecznicki Aleksander
Pawełek Bronisław
Peczerski Tomasz
Proskurnicki Michał

Puzyna Roman
Puzyna Tadeusz
Rusin Michał
Schindler Jan
Schorr Samuel (z odznaczeniem)
Semenów Mikołaj
Siviński Michał
Zlepko Klemens
Święcicki Maryan
Jurewicz Sofron }
Stec Antoni } externiści

Wynik egzaminu dojrzałości:

Zagadnienia piśmienne:

1. Z języka polskiego:

„Przez co Grecy zapewnili sobie znaczenie swoje w dziejach ludzkości?”

2. Z języka ruskiego:

„Причины основывания грецких колоній и способъ ихъ устройванія.”

3. Z języka niemieckiego:

„Welche Bedeutung haben Feuer und Wasser für den Menschen insbesondere mit Rücksicht auf die Erfindungen der Neuzeit?”

a) Przekład z ustępu z Wyp. p. III. 34 p. nap. „Turnieje.”

b) Przekład z Liv. I. XXIII. c. 11.

5. Z języka greckiego:

Przekład: Ilias XX. 281—309.

6. Z matematyki:

a) Zrównanie
$$X + 4 - 2 \sqrt{\frac{X + 4}{X - 4}} = \frac{3}{X - 4}$$

b) Zaciągnięta pożyczka 500.000 złr. w. a. na 6% ma być spłaconą w 20 równych ratach rocznych, każda z początkiem r. Ile wynosi taka rata, jeżeli pierwsza jest płatna w rok po zaciągnięciu długu.

c) W trójkącie ukośnokątnym dane są boki: $a = 17.77$ mtr., $b = 18.6$ mtr. kąt $\alpha = 72^\circ 18' 16''$. Wyznaczyć bok trzeci c , kąty β i γ i powierzchnię trójkąta.

Egzamin ustny odbył się w dniach od 4—10 lipca włącznie, pod przewodnictwem WP. Antoniego Sołtykiewicza, rady szkol.

Do egzaminu zgłosiło się 33 abiturjentów, między nimi czterech po raz drugi, 1 po raz trzeci. — Za dojrzałych uznano 23, między nimi 2 z oznaczeniem; pozwolono poprawić cenzury pojedynczych przedmiotów 8, reprobowano na rok 1-go, bez terminu 1-go.

Do rodziców i opiekunów.

Rok szkolny 1888 rozpocznie się 3. września nabożeństwem wstępnym.

Wpisy uczniów do gimnazyum będą się odbywały 29. 30. i 31. sierpnia. Późniejsze zgłoszenia uwzględni się, tylko w wyjątkowych wypadkach.

Uczniowie mają się zgłaszać osobiście w towarzystwie rodziców lub opiekunów i przedłożyć świadectwo szkolne z ostatniego półrocza i wypełnić w 1. egz. rodowód.

Uczniowie nowo do zakładu wstępujący mają przedłożyć: a) metrykę urodzenia; b) świadectwo szkolne tego zakładu, gdzie przedtém pobierali naukę, z potwierdzeniem dyrekcji, że można ich przyjąć do innego zakładu. Każdy uczeń, zgłaszający się do klasy I gimnaz., który uczęszczał do publicznej szkoły ludowej, winien wykazać się świadectwem szkolnym téjże szkoły.

Każdy uczeń nowo wstępujący ma zapłacić takse wstępną w kwocie 2 zlr. 10 ct.

Każdy uczeń bez wyjątku ma złożyć 1 zlr. jako datek na zbiory naukowe.

Uczniowie, płacący opłatę szkolną, mają ją złożyć przy wpisie lub najdalej do 15. października.

Ponieważ nie wolno uczniom mieszkać gdzieindziej, jak tylko tam, gdzie Dyrekcya pozwoli, przeto umieszczenie uczniów z początkiem roku powinno być warunkowo zastrzeżone ze strony rodziców lub opiekunów.

Egzamina wstępne do I. klasy odbywają się dnia 15: i 16. lipca, jako w terminie pierwszym, a następnie dnia 1. i 2. września, jako w terminie drugim. *W każdym z tych terminów rozstrzyga się o przyjęciu lub nieprzyjęciu ucznia stanowczo, a powtórzenie egzaminu wstępnego czy to w tym samym, czy téż w innym zakładzie jest bezwarunkowo wzbronione pod karą wykluczenia ze wszystkich gimnazyów.*

Egzamina wstępne do klas wyższych niż I, tudzież egzamina poprawcze będą się odbywały 1. i 2. września.

W Kołomyi 14. lipca 1887.

Emanuel Wolff.

Dyrektor.

До родичѣвъ и опѣкунѣвъ.

Рѣкъ шкѣльный розпѣчнеся дня 3. вересня бого-
служеньемъ вступнымъ.

Вписы ученикѣвъ до гимназїи ѣтбуватися будутъ
29. 30. и 31. серпня. Пѣзнѣйшїй зголошеня увзглядняты
лише въ вынятковыхъ случаяхъ.

Ученики мають зголошати ся лично въ товариствѣ
родичѣвъ або опѣкунѣвъ и предложити свѣдоцтво шкѣль-
не съ послѣднего пѣв року и выповнити въ 1. экзем-
плярї свѣй родовѣдъ.

Ученики ново встунаючїи до заведеня мають пред-
ложити: а) метрику крещеня; б) свѣдоцтво шкѣльне того
заведеня, где передъ тымъ побирали науку, съ потвер-
дженемъ дирекцїи, що можна ихъ принять до инного
заведеня. Кождый ученикъ, зголошаючїйся до I. класы
гимн., котрый ходивъ до публичной школы народной,
мае выказати ся свѣдоцтвомъ шкѣльнымъ тойже школы.

Кождый ученикъ ново вступаючїи мае уплатити
такую вступну въ илькости 2 зр. 10 кр.

Кождый ученикъ безъ вынятку мае вложить 1 зр.
яко датокъ на средства наукѣи.

Ученики, платячи оплату шкѣльну, мають зложити
еѣ при вписѣ або найдалше до 15. жовтня.

Понеже не вѣльно мешкати ученикамъ гдеинде,
якъ тѣлько тамъ, где имъ Дирекцїя позволить, прото
помѣщенє ученикѣвъ зъ початкомъ року мае бути у-
словно застережене зъ сторони родичѣвъ або опѣкунѣвъ.

Вступнїи испиты до I. г. класы ѣтбуваються дня
15. и 16. липня яко въ першѣмъ терминѣ, а ѣттакъ
дня 1. и 2. вересня яко въ терминѣ другѣмъ. Въ кож-
дѣмъ зъ тыхъ терминѣвъ рѣшаєся безусловно о при-
нятїю або непринятїю ученика, а повторенє испиту
вступного чи то въ тѣмъ самѣмъ, чи то въ иншѣмъ
заведеню безусловно взбѣрняєся пѣдъ карою выключе-
ня зъ всѣхъ гимназїй.

Вступнїи испиты до класъ высшихъ, якъ до I. кл.
якоже и испиты поправчїи будутъ ѣтбуватися дня 1.
и 2. вересня.

Коломыя 14. липня 1887.

Вольфъ, директоръ.

